

Konstruktivna kritika je najboljša orožje proti vsem nergačem in sovražnikom, ki hočejo težave izkoriščati za to, da bi lahko delali protiljudsko politično propagando.

B. KIDRIČ.

Delavski razred Jugoslavije v volilni borbi

Pričela se je volivna kampanja. Objavljen je volivni program Ljudske fronte Jugoslavije. Volivna komisija je sprejela zvezno kandidatsko listo Ljudske fronte Jugoslavije z nosilec maršalom Titom. Posamezne grupe in stranke objavljajo v okviru Ljudske fronte svoje volivne programe.

Ali bo tudi razred delavcev in nameščencev kot tak nastopal na teh volitvah s svojim posebnim programom? Ne, nikakor! To bi škodovalo skupnim interesom vseh delovnih slojev v mestih in vaseh, škodovalo bi interesom vsakega posameznega naroda in vseh narodov Jugoslavije, slabilo bi njihovo enotnost in bratstvo in s tem ogrožalo pridobitve štiriletne narodno-osvobodilne borbe. Poudarjanje posebnega volivnega programa delavskega razreda bi pomagalo onim, ki skušajo razbiti enotnost Ljudske fronte Jugoslavije. Istočasno pa bi to izpodjedalo osnovni in najsolidnejši temelj, steber enotnosti Ljudske fronte.

Kakor je postala Komunistična partija ljudska partija, tako se tudi delavski razred zlija v eno celoto s kmeti in delovno inteligenco. Delavski razred Jugoslavije ima svojega najboljšega predstavnika, učitelja in voditelja borbe v Komunistični partiji. Pod njenim vodstvom so delavci že v dolgoletni borbi proti neljudskim režimom stare Jugoslavije spoznali pot, ki je najsigurneja in ki edina vodi k uspehu. To je pot skupnih interesov z ostalimi delovnimi sloji ljudstva, zveza s kmeti in delovno inteligenco in nikakor ne pot izolacije delavcev. Ta pot je dobila svoje največje potrdilo v uspehih narodno-osvobodilne borbe. Priborjene pridobitve so plod velike ljudske revolucije, ki ni prinesla samo nacionalne in demokratične svobode, temveč je že s tem tudi ljudska oblast prešla v roke osnovnih ljudskih množic kot logična posledica zmage resnične ljudske demokracije, ki zagotavlja postopno in sigurno odpravo vseh socialnih krivice.

Osnovni politični zakoni, ki jih je prinesla Začasna narodna skupščina, so takšni zakoni, ki nam jih morajo zavdati ljudske množice vseh dežel »zapadne demokracije«. Zakon o volivnih imenikih, o Ustavodajni skupščini in njeni izvolitvi ter zakon o društvih in zborovanjih so jasen odraz pojmovanjanja resnične ljudske demokracije, za katerimi so v stari Jugoslaviji težile zatirane delovne ljudske množice, za katere so je berala Komunistična partija in napredne politične skupine. To so pojmovanja, ki so zmogala v narodno-osvobodilni borbi in so sedaj dobila svojo zakonito obliko.

Kakor je bila v vojni enotnost jamstvo, da bo dosežena vojaška zmaga in zmaga demokracije, tako je tudi sedaj enotnost jamstvo za ohranjanje priborjenih pridobitev.

Naše demokracije pa se hočejo medtem poslužiti tudi tisti, ki so se desetletja borili proti njej pod raznimi »demokracijskimi« imeni za svoje protiljudske interese. Ti poskušajo oporekati resnični in dosledni demokratičnosti naših političnih zakonov zaradi nekaterih omejitv proti lastništvu ostanom, proti profasističnim in neljudskim elementom. Ker želijo, da nimajo zaslonbe v ljudstvu, če dvigajo glasove, da baje ni zagotovljena pravilna izvedba volitev ter kličejo na pomoč inozemstvo, da intervencira in kontrolira izvedbo volitev. Ker nima dovolj velike zaslonbe v državi, išče opozicija pomoči v tujini, da bi ji inozemska reakcija pomagala vrniti se na oblast. Toda prav to omejitve so zagotovilo popolne in resnične ljudske demokracije.

Upirajo se tem omejitvam v želji, da bi se mogli te naše demokracije poslužiti vsi tisti, ki teže, da se vrne stara,

zanje zlata doba — monarhije, zaslužnjevanja, nasilja nad delovnim ljudstvom, korupcije, doba, v kateri bi bila država njihova molzna krava.

Da bodo ti poskusi lažnih demokratov onemogočeni, mora delavski razred Jugoslavije v bodoči volivni borbi toliko čvrsteje strniti svoje vrste. Delavski razred predstavlja hrbenico enotnosti Ljudske fronte Jugoslavije. Zato mora vložiti skrajne napore v to, da izvojuje čim sigurnejšo in za sovražnike čim poraznejšo volivno zmago.

Sovražniki bodo storili vse, da bi naše težave v prehodni dobi gospodarske obnove izkoristili zase. Trosili bodo laži in klevete proti našim ljudskim oblastem. Izkoristili bodo zase tudi najmanjšo nepravilnost v delovanju naših ljudskih organov oblasti, da bi našo oblast kompromitirali v oči ljudstva.

Zato delavci ne smejo izgubiti izpred oči, kaj pomeni za delavski razred sedanja ljudska oblast in kakšen je pomen Konstituantne in volitev. Konstituenta bo nadaljevala izgradnjo naše nove države na temeljih, ki jih je postavil AVNOJ. Ali od rezultata zavisi, s kakšno hitrostjo se bo nadaljevala ta izgradnja.

Ni nobenega dvoma o zmagi Ljudske fronte na volitvah. Toda postaviti si moramo nalogo, da sovražnika popolnoma premagamo tudi z volivnimi krogi, kakor smo ga premagali na bojnem polju. Preprečiti je treba, da bi prišli v Konstituento ljudje, ki bi zavirali hitrost njenega dela, ali celo vezali njene odločbe.

Konstituenta bo reševala obliko naše države, prinesla bo Ustavo in nadaljevala z zakonodajnim delom. Nikarkršnega dvoma ni, da se bo ogromna večina delovnih množic Jugoslavije odločila proti monarhiji, za republiko. Toda za delavski razred je važna tudi ostala zakonodaja.

Zavedamo se tega, da je ljudska država do sedaj storila le malo za zadovoljitev neposrednih interesov mednih delavcev. Toda temu ni vzrok to, da bi predstavniki delavskega razreda pozabili na socialno-politične zakone, temveč to, da so morali biti prvi na vrsti še mnogo važnejši zakoni.

Ni pa stvar samo v prinašanju zakonov, temveč predvsem v izgradnji aparata, ki bo te zakone izvedel in zagotovil njihovo spoštovanje. To dokazuje zakon o mezdah, ki je predpisal dovolj visoke mezde, toda so spekulant, ki so se okoristili s tem, da so še nerediti v gospodarstvu in trgovini, in so ponekod hitro potisnili navzdol realne mezde. Danes delavski razred ne sme iti samo za svojimi ožimi razrednimi interesi, ker bi to škodovalo prav tem ožjim interesom. Usoda delavskega razreda je tesno povezana z usodo ostalih delovnih slojev, povezana je z usodo same ljudske države. Jamstvo ljudske države je v delavskem razredu. Bodočnost delavskega razreda je zagotovljena v ljudski državi.

Delavski razred skupno z ostalimi delovnimi sloji Jugoslavije, ki v stari Jugoslaviji niso uživali nikakršnih demokratičnih pravic, ima danes v svojih rokah odločilne pozicije v državi. Dočim so bili poprej v opoziciji ali so pričakovali le miloščine, so se danes pozicije spremenile. Poprej je bila opozicija napredna, a reakcija na oblasti. Danes pa skuša reakcija, ki je v opoziciji, zaustaviti ali vsaj zaježiti pot naprednega razvoja naše države.

Delavci Jugoslavije bodo vložili vse svoje napore v volivno zmago najnaprednejših sil v deželi. Zanje so odvrč vse obljube. Oni ne pričakujejo, temveč vedo, da bo s tem njihova bodočnost vsak dan boljša. Delavci bodo očevali priborjene pridobitve in se bodo borili za njihovo razširjanje.

Miha Marinko.

ČESTITKE MARŠALU TITU

Maršal Tito je ob podelitvi največjega sovjetskega odlikovanja Reda zmage prejel od vsepovsod prisrčne čestitke, ki smo jih že priobčili, danes pa objavljamo še nekatere.

Brzjavka glavnega odbora USAO-a Črne gore

»Ob priliki Vašega odlikovanja z visokim sovjetskim odlikovanjem »Redom Zmage« Vam pošiljamo v imenu črnogorske mladine najprisrčnejše čestitke. V tem odlikovanju, ki se bo iskriilo na Vaših prsih, vidimo izraz najiskrenejšega ljubeznivega sovjetskega ljudstva do naših narodov, vidimo znak priznanja za brezštevilne žrtve, težke napore in trpljenja, skozi katere smo stopali k zmagi, k popolni osvoboditvi. Dosegli smo ta veliki cilj zaradi Vašega genialnega vodstva, vaše modre strategije, zato ker Vi niste bili samo naš vojskovodja, temveč tudi oče, učitelj in tovariš. Tovariš Titu! Črnogorska mladina je dala več kot 8 tisoč borcev, ki so napadali sovražnike in umirali z vzklikom »S Titom v zmagi!« Zato smo mi danes ponosni na Vaše odlikovanje. Z našim odlikovanjem se danes ponašajo vsi jugoslovanski narodi, ker se bo ono bliskalo na prsih njihovega največjega in najslavnejšega sinu.

Ko vam čestita za visoko odlikovanje, obljublja črnogorska mladina, da bo prav tako, kakor se je nesebično borila za svobodo, dala vse iz sebe za obnovo domovine, za edinstvo naših narodov, za boljšo bodočnost svobodne mladine v naši domovini. Črnogorska mladina je s krogami glasovala za novo Jugoslavijo, ona je bila in bo ostala s Titom. Glavni odbor USAO-a Črne gore.

Reka je svečano proslavila odlikovanje maršala Tita

Reka: V soboto se je vršila v gledališču Verdi svečana proslava ob priliki odlikovanja maršala Tita z »Redom Zmage«. Prebivalstvo Reke je javno pokazalo svoje veselje in vdanost voditelju, ki je s svojim delom odprl nove vidike temu mestu in vsej obali severnega Jadrana. Doslej so na tem odseku več kakor 20 let razpihovali narodnostno sovražstvo, danes pa je ta kraj izgled sodelovanja in bratstva Italijanov in Hrvatov.

Na proslavi je govoril Franchi, glavni urednik reškega časopisa »La voce popola«. Podčrtal je, da pomeni podelitev »Reda Zmage« maršalu Titu priznanje vseh sovjetskih narodov Titu in s tem tudi vsem jugoslovanskim narodom. Nato je govoril Rude Rosić, politični komisar

pomorskega obalnega poveljstva, ki je poudaril, da je izšel Tito iz vrst ljudstva, da je vodil jugoslovanske narode v boj do zmage.

Nato je bila prečitana sledeča brzjavka maršalu Titu: »Ob priliki Vašega odlikovanja z najvišjim sovjetskim odlikovanjem »Reda Zmage«, Vam pošiljajo člani Ljudske fronte tople čestitke vse Reke, pridružujoč se veselju jugoslovanskih narodov, katere ste tako modro vodili. To je nov dokaz najožjega prijateljstva, ki nas veže z velikim zaveznikom.

Zivela zveza jugoslovanskih narodov in Sovjetske zveze, središča demokratičnih sil vsega sveta.

Brzjavka Narodne skupščine avtonomne pokrajine Vojvodine

»V imenu vseh narodov Vojvodine Vam pristočno čestitamo k visokemu odlikovanju z »Redom Zmage«, s katerim Vas je odlikovala bratska Sovjetska zveza. To odlikovanje ponovno potrjuje Vaše velike zasluge za svobodo in srečo vse Jugoslavije, prav tako pa Vaš pomembni doprinos k splošni borbi proti fašizmu. Naj živi največji sin Jugoslavije, maršal Josip Broz - Tito! Narodna skupščina avtonomne pokrajine Vojvodine.

Maršal Tito bo nadomestoval ministra za zunanje zadeve

Beograd, 17. septembra. Z ukazom kraljevih namestnikov z dne 17. septembra t. l. in po izkazani potrebi službe je bilo odločeno, da bo nadomestoval ministra za zunanje zadeve dr. Ivana Šubašića v času njegove bolezn predsednik ministrskega sveta in minister za narodno obrambo, maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito.

Iz govorov na nedeljskih predvolilnih zborovanjih

Na predvolilnem zborovanju v Novem mestu je govoril tovariš dr. Jože Rus, podpredsednik AVNOJ-a:

Nikdar doslej še ni bila neka volilna doba po vsebini tako temeljito pripravljena ne na zunan, ne na znotraj, kakor ta. Te volitve se pripravljajo že od 27. aprila 1944. Te volitve naj definitivno zakonito določijo, kakšen osnovni red bo v naši demokratični federativni državi.

Te volitve bodo pravi izraz naših ciljev, naše volje in moči naših narodov, slovenskega, hrvaškega, srbskega, narodov Črne gore, Makedonije in ljudstva Bosne in Hercegovine.

Te volitve niso od nikogar diktirane in izsiljene. Te volitve hočemo mi sami. Hočejo jih vsi narodi Jugoslavije, vsak posameznik, ki gre za napredkom, ki hoče, da bo moč razvoja čimprej dosegla tisto stopnjo, kakor so jo dosegli naprednejši narodi v Evropi in svetu.

Naša naloga je, da pri teh volitvah dejansko izkažemo svetu na znotraj in na zunan, kakšno hočemo imeti državo ter kako ščititi in razvijati duševno življenje.

Prav nič častna ni vloga opozicije. Oni niso v skladu s svojimi narodi, niso sodelavci pri ciljih in težnjah narodov, temveč so odločno proti ljudstvu, proti njegovim ciljem, proti bodočnosti, proti demokratični federativni republiki.

Minister za industrijo in rudarstvo tov. Leskošek je v svojem govoru na zborovanju na Jesenicah poudaril sledeče:

Volitve, ki bodo 11. novembra, so najbolj demokratične in svobodne volitve. Prvič se jih bodo udeležile vse jugoslovanske žene in dekleta, prvič pa se jih bo udeležila tudi naša herojska vojska. Volilne pravice pa ne bodo imeli samo: škodljivci, narodni izdajalci in sodelavci okupatorja. Ljudska fronta je lahko dosegla takšne gospodarske in politične uspehe zato, ker so v njej združene vse poštene ljudske sile.

Republika je garancija resnične demokracije in svobode ter garant, da se bodo vsi deli naših narodov, ki še danes ječijo pod tujo peto, združili v svoji domovini.

Današnja opozicija ni parlamentarna opozicija, temveč je nosilec narodnega izdajstva, to je zbirališče vseh nedolžnih, mihajlovičevcev, belogardistov in ustašev. To je opozicija, ki se boji svobode delovnega ljudstva, demokracije.

**»Tujega nočemo — svojega ne damo!«
Proč z vsemi, ki rušijo našo enotnost v dneh, ko se odloča usoda Primorske, Istre, Trsta!**

Minister za promet Franc Snój je v svojem govoru na množičnem zborovanju v Trebnjem poudaril:

Iz volilnih imenikov so izpadli samo oni, ki so se na ta ali oni način pregrešili proti narodu, narodni časti, ki so se zvezali z okupatorji in tako nimajo pravice, da bi pri bodoči državni ureditvi sodelovali.

Ustavodajna skupščina je tisto telo, ki bo sankcioniralo vse velike pridobitve narodno-osvobodilne borbe, ki bo opredelilo našo državo ter dalo državi novo, popolno in dokončno obliko.

Imamo dvodomni sistem zato, da pri nas v Jugoslaviji, kjer je več narodov, damo vsakemu narodu možnost sodelovanja, da ne bo nihče preglasovan, ampak bomo lahko rekli: ta ustava, ki bo sprejeta, je res ustava, pri kateri so vsi sodelovali, ni bila preglasovana, ampak je ustava vse države, vseh narodov Jugoslavije.

Z zakonom o agrarni reformi smo dobili sedaj moderen zakon, ki točno določa vso posest, pravice do zemlje in jmelje zemljo tistim, ki jo sami ne obdelujejo, ki jo imajo preveč, in jo daje onemu, ki jo potrebuje in jo sam obdeluje.

Govor maršala Tita je poudarek onih osnovnih smernic, ki niso in ne bodo samo za dobro volitev, ampak bodo vodile smernice tudi pozneje po volitvah v novi državi, ko bo že urejena, ko bo že Ustavodajna skupščina zasedala.

V tej osvobodilni borbi se je Jugoslavija dejansko na novo porodila in lahko mirno rečem: če ne bi bilo Osvobodilne fronte, če ne bi bilo osvobodilne borbe, ne bi bilo več Jugoslavije.

Osvobodilna borba je združila vse pozitivne sile, združila jih je v eno samo enotnost, v eno samo skupnost s ciljem, izgnati okupatorja, dati državi temelj ter to bratstvo, ki se je začelo kovati v osvobodilni borbi, utrditi, da bo ta država res močna, enotna, da bo vzel vsem državam v Evropi.

Ni danes druge sile, druge organizacije v državi, ki bi bila sposobna, da bi izvedla obnovo dežele. Danes je samo Osvobodilna fronta sposobna, da prevzame nase vse težave in žrtve.

Opozicija se je združila samo z namenom, da bi razbila Osvobodilno fronto. Nima pa nikakega programa, je breznačelna. Nima ničesar, kar bi dalo jamstvo, da bo težke naloge, ki so pred nami, tudi rešila in izpolnila.

Prav danes, ko so se začela v Londonu mirovna pogajanja, pri katerih smo Slovenci in Jugoslavo močno zainteresirani, je še bolj potrebno, da smo vsi Slovenci in Jugoslavo strnjeno v eni fronti. Ni vprašanje Trsta odvisno samo od delegacije, ki v Londonu sklepa, ki se pogaja, ki se bori, temveč je prav tako odvisno od nas samih, kako bomo enotni in složni.

Na zborovanju v Trbovljah je govorila članica IOOF tovarišica Lidija Sentjurskeva:

Opozicija hoče danes volitve in predvolilno kampanjo postaviti na alternativo: »Za Tita ali za kralja«. Mi tako alternativo odklanjamo. Za nas je bilo vprašanje notranje ureditve rešeno v času štiriletne osvobodilne borbe. Ustavodajna skupščina pa bala samo še zakonito obliko.

Program Ljudske fronte je delo na obnovi, izgradnja naše porušene domovine, graditev železnice in mostov, republika, ljudska demokracija.

Danes, ko gre za to, da se v Londonu odloči pravica do združitve slovenskih delov in skupno domovino Jugoslavijo, smo si v svesti, da nam je edini resnični prijatelj Sovjetska zveza.

Nadaljevanje na 2. strani

Spomenica jugoslovanske vlade glede Trsta in Julijske Krajine

Včeraj je jugoslovanska vlada objavila v Londonu spomenico, v kateri razlaga svoje zahteve o priključitvi Trsta in Julijske Krajine Jugoslaviji in dokazuje, da je na tem ozemlju naseljeno prebivalstvo po večini slovensko. Številke temelje na avstrijskih podatkih, ki prištevajo k Italijanom vse, ki govorijo v poslovnem življenju italijansko, čeprav uporabljajo doma in v zasebnem življenju slovenska narečja.

Spomenica pravi, da razen malega dela ozemlja na zapadu noben teh delov ni pripadal pred letom 1918 Italiji. Zahteva Jugoslavije po priključitvi tega ozemlja je utemeljena tako z zemljepisnega kakor tudi z gospodarskega stališča.

Z zemljepisnega stališča predstavlja ozemlje, katerega priključitev zahteva Jugoslavija, celoto, z gospodarskega stališča pa ima Jugoslavija mnogo večje pravice do tega ozemlja kakor Italija, čeprav sta v Trstu dve tretjini prebivalstva

italijanske narodnosti. Samo 10 % trgovskega prometa Trsta gre namreč v Italijo, dočim je Trst največje važnosti za Jugoslavijo in tudi za Češkoslovaško, Madžarsko in Avstrijo, odkoder vodijo prometne zveze preko jugoslovanskega ozemlja.

Iz teh razlogov ima Jugoslavija vso pravico do priključitve Trsta, dočim je Italija nima. Zahteva Jugoslavije pa je podprta tudi z dejstvom, da se je ljudstvo te pokrajine samo dvignilo proti Italiji in osvobodilo v osvobodilni vojni vso pokrajino. Med to vojno je padlo 20.000 prebivalcev tega področja, približno 100 tisoč pa jih je bilo zaprtih, interniranih ali odvedenih. Med njimi je tudi mnogo Italijanov iz Trsta, ki so se borili kot partizani in zahtevajo sedaj priključitev Trsta Jugoslaviji. Pravičnost jugoslovanske zahteve je utemeljena tudi z mednarodnega stališča. Samo priključitev Trsta in Julijske Krajine more zadovoljiti jugoslovanske narode in druge države v središču Evrope.

Kongres Hrvatske republikanske seljačke stranke

Pozdrav maršala Tita kongresu HRSS

Beograd, 16. sept. (Tanjug.) Kongresu Hrvatske republikanske seljačke stranke, ki se je danes pričel v Zagrebu, je maršal Tito poslal naslednjo brzojavko: »Vsem udeležencem kongresa Hrvatske republikanske seljačke stranke pošiljam svoje najtoplejšje pozdrave. Želim, da vaš današnji kongres ne bo samo manifestacija hrvatskih kmetov, delavcev in poštene inteligence, temveč tudi močna podpora pri nadaljnjih naporih v izgradnji in obnovi Hrvatske. Prepričan sem, da bodo na tem kongresu dobili odločen odgovor vsi oni, ki poskušajo danes zaradi svojih osebnih koristi ali koristi

reakcije razcepiti hrvatske kmete, ki jih poskušajo odvratiti s pravilne poti, na katero so stopili v onem trenutku, ko so se pričeli uvrščati v vrste borcev proti okupatorju in njegovim pomagačem v domovini. Želim, da je Hrvatska republikanska seljačka stranka mogočen steber Ljudske fronte, ki predstavlja veliko pridobitev narodno-osvobodilne borbe. Naj živi Ljudska fronta Hrvatske! Naj živi Hrvatska republikanska seljačka stranka! Naj živi Ljudska fronta Jugoslavije, mogočen ustvarjalec bratstva in enotnosti narodov naše domovine! Maršal Jugoslavije — JOSIP BROZ-TITO.«

Delo kongresa HRSS

Na 16. septembra so se že okoli osmih pričele zbirati množice ljudstva na igrališču »Mladost«. V nepreglednih povorkah so prihajale reke ljudstva. Ogromno igrališče je bilo izpolnjeno do poslednjega kotička. Prisotnih je bilo okoli 100.000 ljudi. Neštevilni transparenti z napisi »Republika svemu svetu dika« in »Necemo monarhiju, hočemo republiko« so izražali želje hrvatskega naroda. Ob 11. uri se je pričelo zborovanje.

Izvoljeno je bilo delovno predsedstvo, na kar je podpredsednik Izvršnega odbora HRSS predstavil prisotne zastopnike vlade in predstavnike federalnih enot. Nato je bil poslan maršalu Titu telegram. Zatem je zbranim množicam spregovoril Vladimir Nazor.

»Na ustih nas vseh, ki smo se tukaj zbrali, lebdi še eno ime, to je ime Stjepana Radića. On slavi danes zmago, ki je ni doživel nikdar, dokler je bil živ. Slavi jo zato, ker vidi, da je vse ono, kar je hrvatskemu kmetu želel in za kar se je vedno boril — da se je vse to danes uresničilo. Pogledajte republiko, pogledajte slogom med srbskim in hrvatskim kmetom! Pogledajte agrarno reformo, ki je dala zemljo onemu, ki se na njej muči,« je med velikim navdušenjem naroda povedal Vladimir Nazor.

V imenu Narodne vlade Hrvatske, Ljudske fronte Hrvatske in Komunistične partije je dr. Vladimir Bakarić med drugim dejal: »V čast si štejem, da lahko pozdravim vas, potomce Matije Gubca (Slava mu!), ki ste inspirirali brate Radića in potem šli za Antonom in Stjepanom Radićem, se preprijeli z njegovim duhom, ki je vzgojil ne samo vas, ampak ves hrvatski narod. Govoril je o idealih republike, o ideji, da sam narod mora sebe upravljati, da sam narod ustvarja vse organizacije svoje oblasti od spodaj

Tito je posebljenje naše enotnosti in našega bratstva, naše sloge in volje, da hočemo živeti v ljubezni in delati v miru.

Z nedeljskih predvolivnih zborovanj

V Smarju pri Jelšah je bilo nedeljsko zborovanje od vseh dosedanjih najbolj obiskano. Prišlo je 4000 ljudi iz Smarja in okolice. Ljudstvo se je zgrnilo v povorko z domačo godbo in četo vojske na čelu ter odkorakalo na prostor, kjer je bilo zborovanje. Govoril je sekretar SNOS-a tov. Franc Lubej, ki je živo orisal položaj v Sloveniji in razjasnil vsa vprašanja, ki teže domačine. Množica je manifestirala svojo pripadnost novi Jugoslaviji z vzklikanjem Ljudski fronti, republiki in maršalu Titu. Na koncu zborovanja so poslali čestitke maršalu Titu in resolucijo Izvršnemu odboru Osvobodilne fronte, v kateri obljubljajo, da bodo z vsemi silami pomagali zgraditi novo življenje.

V Šoštanjju se je zbralo na Glavnem trgu okrog 2000 ljudi. Govorila sta generalmajor Maček in podpolkovnik Šilih, ki sta poudarila pomen volitev in prikazala delo Ljudske fronte. Ljudstvo je govornika večkrat prekinilo z vzkliki za Ljudsko fronto in maršala Tita ter dalo odgovor reakciji in opoziciji. Odposlali so resolucije našim najvišjim oblastem, maršalu Titu pa čestitke za obdobje Reda zmage.

Vsem, ki ljubijo domovino, je mesto le v Ljudski fronti.

Iz govorov na nedeljskih predvolivnih zborovanjih

(Nadaljevanje s 1. strani.)

za, ki nas bo podpirala, ki nas že podpira v teh naših upravičenih zahtevah. Opozicija, vsi tisti, ki bi skušali poleg liste Ljudske fronte postaviti drugo listo, niso opozicija v starem pomenu besede, ampak so nasprotniki svobode, demokracije, federativne ureditve Jugoslavije, so nasprotniki ljudske oblasti in ljudstva samega.

Očitajo nam, da je naše gospodarstvo anarhično, da v Jugoslaviji nimamo urejenega prometa. Te očitke glasno odklanjamo, ker dobro vemo, da v drugih državah, kjer ljudstvo ni vzelo iniciative v svoje roke, gospodarski položaj še daleč ni takšen, kakršen je pri nas.

Ce se vam zdi, da kak izvoljen organ ljudske oblasti ni vreden zaupanja, je vaša sveta pravica, da ga odklenite in na njegovo mesto postavite boljšega, takšnega, o katerem mislite, da bo bolje vršil svojo dolžnost. Tako se gradi nova ljudska oblast.

Popolnoma jasno si moramo postaviti pred sebe dejstvo, da pri obnovi dežele ne mislimo samo na Slovenijo,

pač na vsa Jugoslavijo. Pred očmi moramo imeti stanje Jugoslavije kot celoto, pred očmi moramo imeti, da je naša moč le v tem, ker smo složni v novi Titovi Jugoslaviji.

Na predvolivnem zborovanju v Starem trgu pri Ložu je govoril predsednik Enotnih strokovnih zvez tovariš Matevž Haco:

Ljudska fronta ni politična stranka, temveč vseljudsko gibanje, ki vključuje vse poštene ljudi.

Trenutno so naši napori usmerjeni za vključitev delov, ki so bili po svetovni vojni odrezani od našega narodnega telesa: Trsta, Primorske in Koroške. Te pravice našega naroda nam skušajo kratiiti ljudje, izkoreninjenici, ki so zbežali pred ljudsko sodbo v tujino. To vprašanje bo lahko rešila samo enotnost Primorcev in Korošcev.

Moč naše države je v obnovi, so roke našega delovnega ljudstva, ki z vsemi silami obnavlja svojo domovino.

Ker je Ljudska fronta ljudstvo samo, ni nobenega dvoma, da se bo ljudstvo soglasno izreklo za Osvobodilno fronto.

navzgor. Vi ste bili tisti, ki ste sledili vašim predstavnikom, šli v gozdove in se v teku vojne borili in pomagali, da se je borba za svobodo tako hitro končala. Vi ste bili tisti, ki ste oprali madež hrvatskega naroda in ustvarili s tem glavne temelje naše srečnejše bodočnosti. Vi ste tisti, ki boste zgradili demokratično narodno oblast v Hrvatski in omogočili, da bo Jugoslavija faktor miru, napredka in bratstva med narodi v vsem svetu.

Skupščino so pozdravili še predstavniki Bolgarov v Zagrebu — Stepan Atanasov, delegat Slovenije Janez Hribar in Mihajlo Jović iz Srbije. V imenu makedonskega naroda pa je govoril Toljo Filipov, v imenu Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev Hrvatske pa Marko Belinić. Minister prosvete Narodne vlade Hrvatske Ante Brkljan je prečital telegram, ki ga je skupščini poslal maršal Tito. Citanje telegrama je skupščina spremljala z burnim klicanjem maršalu Titu.

Podpredsednik Narodne vlade Hrvatske in predsednik Izvršnega odbora HRSS Franjo Gaži se je spomnil zgodovine HSS in o Mačku dejal sledeče:

»Posebno ne moremo pozabiti, kako je izdal proglas in se posvetoval za najkrvoločnejšim krvnikom hrvatskega naroda Paveličem. (Dol z njim!) Zakaj ni molčal, če je lahko molčal? Ko smo vsi upirali oči v njega, tedaj bi lahko dejal, kam naj gremo in kako bomo delali. Toda on je molčal, v njegovem imenu so govorili drugi, kot general Pezel, Tortić, Hefer, ki so mu svetovali razne stvari. Oni so pozivali hrvatski narod, naj gre v krvavi Paveličev sabor. Za nas, ki smo bili v gozdu, so govorili, da nismo sinovi hrvatskega naroda, a vi bratje, prijatelji, sestre in matere, ki ste verovali v hosto, ste videli, da smo šli v borbo in da smo izvojevali pravice hrvatskega naroda.«

Za Franjem Gažijem so govorili predstavniki HRSS iz posebnih pokrajin, nato pa je bila prečitana resolucija, v kateri se odobrava dosedanje delo Izvršnega odbora HRSS, obsoja pa bivše vodstvo HSS, na čelu z dr. Mačekom, izraža zapiranje Izvršnemu odboru in prepričanje, da bo hrvatski narod v dnevih »zbiranja organov narodne oblasti in zastopnikov za Ustavodajno skupščino izvršil svojo dolžnost in predal svoj glas onim svojim praviim narodnim predstavnikom, ki so v največji dobi dokazali, da znajo braniti in čuvati interese hrvatskega naroda«. Resolucija končava z besedami: »S viero in boja i seljačka sloga. Smrt fašizmu, sloboda narodu!«

Kongres je okoli 2. pop. končal svoje delo, nato se je ljudstvo razšlo v povorkah in manifestiralo po Zagrebu.

Pred volilno borbo

Ko je bilo glavno delo na sestavi volivnih imenikov že pri kraju, je bil objavljen ukaz o razpisu volitev v Ustavodajno skupščino za 11. november. Predsedstvo Zvezne narodne skupščine je odredilo, da se morajo zakonški roki za prijavo in za popravke volivnih imenikov računati šele od 10. septembra in s tem je prispevalo še en dokaz več za demokratični značaj bližajočih se volitev, kajti s tem je vsem političnim skupinam, ki žele prijaviti zvezno listo, v polni meri omogočeno, da brez naglice pripravijo svoj predlog.

Prva volivna kampanja se je pričela s prijavo prve zvezne liste, z volivnim proglasom Ljudske fronte in drugih političnih skupin. Toda te volitve so nam prinesle že v prvih pripravah, v sestavljanju volivnih imenikov, veliko novost. To zdej ni bil tako zvani čisto »administrativni« posel kakor nekoč, ko se je moral vsak volivec kot posebec pobrigati, ali je vpisan v volivni imenik, dočim je bilo delo oblasti stvarno v tem, da se črta iz imenika čim večje število državljanz, ki so bili nasprotniki režima. Zdej o volivnih imenikih niso odločali organi oblasti, poslušni režimu, temveč ljudstvo samo, ki je pokazalo s svojo živo aktivnostjo pri vpisovanju v imenike vseh državljanov z volivno pravico in pri črtanju iz imenikov vseh, ki te pravice niso vredni, visoko stopnjo rodoljubja, politične zavednosti in demokratizma. Ta aktivnost milijonskih ljudskih množic pomeni prvo zmago Ljudske fronte, prvo zmago resnično ljudske demokracije v volivni borbi.

Je pa še ena pridobljena veličastna zmaga naše nove demokracije, to je pojava milijonskega števila državljanz, ki so prvič dobili volivno pravico. Milijoni vseh in mladine, ki so bili prej izključeni od slehernega vpliva na volitve, so zdej vpisani v volivne imenike. Vojski in častniki so tudi zdej prvič dobili volivno pravico. Znatno je pa tudi število novih volivcev, ki so dobili pravico do glasovanja z demokratičnimi določbami naših novih zakonov, kakor recimo z določbami o bivališču volivcev. Mnogi tisoči in stotisoči delavcev, ki morajo zaradi zasluga pogosto menjati bivališče, so dobili svojo volivno pravico, ki jim je bila prej z reakcionarnimi določbami odvzeta. Pojava vseh teh novih volivcev je znatno povečala volivno telo, več kakor dvakratno, in volivnemu telesu je dala povsem novo, resnično demokratično vsebino. Tisti slabi »svetovalci« iz inozemstva, ki jim naša demokracija nič kaj ne diši, naj razmislijo o tem izrednem dejstvu in naj pogledajo, kako je tam pri njih, preden nam ponudijo svoje zastarele demokratične vzorce. Oni bi morda radi, da bi se tudi pri nas našli ljudje, ki bi poslušali njihove nasvete, kakor bolgarska opozicija, ki zahteva pomilostitev za obsojene profašiste, ki zahteva, naj se prične volivna pravica od 21. ne pa od 18. leta in da bi mogli biti izvoljeni šele oni, ki so dovršili 30. leto.

Pojava teh milijonskih množic novih volivcev pomeni samo eno onih velikih demokratičnih pridobitev, ki jih je prinesla osvobodilna borba naših narodov, zmaga ideje popolne enakopravnosti žene z možem, zmage in priznanja pravic mlademu pokolenju, zmaga tiste politične zavednosti, ki je skvala iz prvih skupicim partizanov našo Jugoslovansko armado. Vse to so pravice, ki so jih uživali žene, mladina in vojska od prvega trenutka osvoboditve borbe in ki so se jih že posluževali med vojno, kjer koli so bile volitve. Te pravice žen, mladine in borcev niso samo globoko vkoreninjene v zavesti njih samih, temveč v prav tako vkoreninjene v zavesti vseh pravih demokratov, postale so skupna last vsega ljudstva. Zato se vsaj doslej v naši državi ni našel še nihče, ki bi poskušal javno dvigniti svoj glas proti tej veliki demokratični reformi.

Kakor je pa ta pravica žen, mladine in vojske, prav tako so tudi vsi zakoni, ki jih je izglasovala Začasna narodna skupščina, tako je tudi vsa sedanja visoka politična in družbena zavednost osnovnih ljudskih množic v vsej državi sama velika dediščina naše osvobodilne borbe, potrdilo in nadaljevanje njenih demokratičnih pridobitev. Eno in sicer prav najosnovnejšo in najpomembnejšo demokratično pridobitev je poskušala napasti laži-demokratična opozicija Milana Grolja: dvodomni sistem Ustavodajne skupšči-

ne. V svojem bistvu je bil to poskus napada na samo načelo federalizma in enakopravnosti naših narodov. Ti ljudje so hoteli Konstituanto, podobno oni iz leta 1921, da bi mogli biti celi narodi in dežele preglasovane in oropane enakopravnosti suverenih narodov. Zdej, ko je Zvezna volivna komisija objavila svoje prve sklepe, se lahko povsem očitvidno pokaže, kaj bi pomenila Konstituanta z enim samim domom, izvoljenim po volivnih okrajih na določeno število obkraljev.

Po volivnem zakonu je določila Zvezna volivna komisija število poslancev za Zvezno skupščino na 348. Toda ogledite si približe številke, ki jih je komisija objavila. Vzemite samo Srbijo in Hrvatsko, in sicer Srbijo brez Vojvodine in kosovsko-metohijske oblasti. Na Srbijo odpade 87, na Hrvatsko pa 86 poslancev, skupaj torej 173, dočim odpade na štiri ostale federalne enote skupaj z Vojvodino, Kosovom in Metohijo skupaj 175 poslancev. Na Slovenijo jih odpade samo 29, na Makedonijo 24, na Črno goro pa le 9. Če bi ostali samo pri enem takem domu, mar ni jasno, da bi o enakopravnosti sploh ne mogli govoriti? Kaj bi pomenile tri naše federalne enote: Slovenija, Makedonija in Črna gora s skupnim številom 60 poslancev proti 348! Toda kaj bi pomenili tudi Srbija in Hrvatska vsaka zase, če bi prišli njihuni poslanci v konflikt z ostalimi? Tu bi nastale možnosti vseh mogočih kombinacij, ki bi jim bil en sam zaključek: da znova zaneti prepire med naše zdej bratsko združene narode in da se vrnemo na staro zločinsko pot razdora, po kateri so vodili naše narode monarhija in razni šovinisti v stari Jugoslaviji. Da bi naši narodi in naše v federaciji združene dežele enakopravno odločale o svoji usodi, bomo volili poleg Zvezne skupščine še drugi njej povsem enakopravni dom, Skupščino narodov. Tu bo imela vsaka izmed šestih federalnih enot enako število svojih zastopnikov, nekoliko manj jih bosta pa imeli tudi avtonomna Vojvodina in Kosovsko-metohijska oblast. Ne glede na to, da bo imel ta Dom narodov samo 175 poslancev, je povsem enakopraven Zveznemu domu. Tako bo zavarovana naša največja, prva med osnovnimi pridobitvami naše osvobodilne borbe, enakopravnost naših narodov, s tem pa tudi njihovo bratstvo in enotnost. Ogromni pomen volivnega zakona o Ustavodajni skupščini, ki predvideva dvodomno Ustavodajno skupščino, je v tem, da grede naši narodi in federalne enote že na volitve same povsem enakopravni, da majo že v naprej jamstvo, da ne bodo preglasovani, da bodo o svoji usodi in o usodi vse državne skupnosti enakopravno odločali.

Vsi dogodki so zadnje dni znova potrdili to veliko načelo enakopravnosti naših narodov, ki je smisel in vsebina osvobodilne borbe, v kateri so vsi oni prispevali toliko žrtev: to je ustanovitev avtonomne pokrajine Vojvodine in avtonomne Kosovsko-metohijske oblasti na temelju zakonov, ki jih je izdalo predsedstvo Narodne skupščine Srbije in ki je njihova naprednost in demokratičnost takšna, da je mogla biti v bivši Jugoslaviji samo daljni sen najnaprednejših ljudi. S tako urejenim nacionalnim vprašanjem stoji Jugoslavija za Sovjetsko zvezo na prvem mestu na svetu. Og takih dejstvih se nam res ni treba ozirati na nobene opazke na račun našega demokratizma, pa naj prihajajo od koder koli.

Kmalu se prične volivna borba. Ljudska fronta je zbrala okrog sebe vse demokratične skupine in državljane in bo začela to borbo kot edina resnično demokratična in napredna politična skupina, predstavljajoč ljudstvo samo. Iskreno in tesno sodelovanje ter sporazumevanje vseh sestavnih delov Fronte ji bo zagotovilo popolno zmago, kakor nam je enotnost v vrstah narodno osvobodilnega gibanja zagotovila zmago v vojni. Toda vsaka skupina in vsak iskren rodoljub in narodno čuteč človek se mora zavedati, da ne sme podcenjevati sil reakcije, ki se bodo skušale združiti proti demokraciji, zbirajoč okrog sebe tudi vse ostanke fašizma. Volivna borba za Konstituanto bo borba za uničenje zadnjih ostankov fašizma in reakcije, povezanih z mednarodno reakcijo. Bolj kakor kdaj koli postaja zdej aktualna in živa ljudska parola: Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Moša Pijade — Iz »Borbe«

Čim večja bo medsebojna pomoč narodov Jugoslavije, tem hitrejšje bomo vsi skupaj dosegli lepšo bodočnost.

Naši izseljenci v Južni Ameriki

protestirajo proti naklepu kralja Petra, dr. Mačka in drugih izdajalcev

Glavni odbor jugoslovanske narodne obrambe v Južni Ameriki je poslal iz Santiaga v Čile-u sledečo brzojavko maršalu Titu:

»Jugoslovanska narodna obramba v Južni Ameriki odločno protestira proti mahinacijam kralja Petra, da sestavi vlado izdajalcev v inozemstvu, proti deklaraciji Mačka in drugih protinarodnih politikov, ki skušajo ustvariti težave današnji vladi prav v času, ko je najbolj po-

trebna enotnost vseh Jugoslovanzov. Prav tako protestiramo proti kakršnemu koli vmešavanju drugih držav v naša notranja vprašanja, ker nasprotuje to duhu Atlantske listine in žali našo narodno čast. Mi izseljenci priznavamo samo Vašo vlado, ki je zasnovana na nezlomljivih temeljih bratstva in enotnosti vseh jugoslovanskih narodov, izvojevane v boju za osvoboditev. Prepričani smo, da bo naš narod pod Vašim vodstvom uresničil svoje davne želje po pravici in svobodi. Vse čisto, kar bo izvršena proti vladi, smatramo za izdajalsko dejanje nasproti narodno-osvobodilnemu gibanju in preliti krvi nesmrtnih junakov, ki so padli za novo demokratično federativno Jugoslavijo. Smrt fašizmu — svoboda narod!»

Člani Osvobodilne fronte niso dolžni samo, da prispevajo v volivni fond Osvobodilne fronte. Treba je, da pritegnejo k temu delu še druge.

Izkoristite še zadnje dneve za reklamacije

Le še nekaj dni je ostalo do zaključka kampanje za sestavo volilnih imenikov, do zaključka reklamacijske dobe, ko se bo izločanje nevrnednih in naknadno vpisovanje izostalih volilcev končno veljavno dovršilo.

Marsikje pa naše množične organizacije Osvobodilne fronte, narodni odbori in posamezni aktivisti smatrajo, da so svojo nalogo že opravili. Imeli so resda velike muke in drobnih opravil okrog volilnih imenikov, grobo večino dela so dovršili, zdaj pa naj bi samozadovoljno čakali, da bodo določenega dne predali izdelan akt komisijam za volilne imenike, s čemer se bodo končno otresli napornega dela in odgovornosti.

Iniciativa, neodjenljivo delo in večna nezadovoljnost z že doseženimi uspehi, ki človeka poganja vedno naprej k novim nalogam, to so bile vedno odlike naših političnih aktivistov, ki so v osvobodilni borbi opravili veliko, odločilno delo ravno zaradi teh svojih lastnosti. Nič manj niso te lastnosti potrebne našim aktivistom sedaj, ko smo sredi obnove, sredi boja za končno določitev naših meja in sredi kampanje za volitve v Ustavodajno skupščino, ki bo dokončno odločila o obliki naše države in zagotovila vse pridobitve osvobodilnega boja. Velik, zelo velik del odgovornosti je na naših aktivistih, na naših množičnih organizacijah, da se bodo vsa ta važna vprašanja rešila čim uspešneje, da bodo res požrtvovalno in z največjo delavnostjo izpolnili svojo dolžnost.

Med te naloge spada tudi pravilna sestava volilnih imenikov, ki so izredne važnosti za volitve v Konstituinto in sploh za vse bodoče volitve. Izpovedka so se skoraj povsod na terenu pri sestavi dogajale napake in pomanj-

kljivosti, ki so bile povečini v tem, da množične organizacije niso v dovoljni meri sodelovale, da so se jemala splošna ponekod prestroga, drugod pa preohlapna merila pri oceni državljanov, da so prišlo do izraza osebnosti in so bili nedostaki tudi pri sami tehnični plati izdelave imenikov. Najsi je bilo zaključno delo okrog volilnih imenikov še tako skrbno izvedeno in smo se v reklamacijski kampanji potrudili, da bi v glavnem odpravili našete pomanjkljivosti, vendar ne more nihče trditi, da je opravljeno vse delo prav brez vseh napak. Prav ti zadnji reklamacijski dnevi naj bodo posvečeni dokončni podrobni izdelavi imenikov, in zato nimajo prav tisti aktivisti, ki mislijo: »Svoje delo smo že dokončali.«

Ali je res vsa mladina, ki ima volilno pravico, že na volilnih imenikih? Nismo spregledali prav nobene žene, ki ima volilno pravico? Morda se bo našlo tu in tam še domačina-borca, ki je še vedno pri vojaki in ga njegovi svojci niso prijavili, pa spada v volilni imenik. In kar je najvažnejše, ali nismo v vnevi, da bi popravili poprej storjeno napako, pustili na volilnem imeniku človeka, ki ga nismo pravilno ocenili, ki je s svojim izdajalskim početjem zapravljal svojo državljansko čast in za katerega vemo, da bo še naprej poskušal škodovati ljudski oblasti. Take je treba s sodelovanjem ljudstva brezpogojno razkrinkati in jim onemogočiti sodelovanje v javnem življenju, ki ga niso zaslužili. Ali smo imena volilcev v imenikih povsod opremili s pravilnimi podatki o rojstvu, bivanju itd., da se ne bo na volilni dan zgodilo, da bi volilec zaradi napačnih podatkov bila odklonjena volilna pravica in njegov glas razveljavljen? Ali so imeniki izločenih opremljeni s točno karakteristikom in vsemi

potrebnimi opazkami, ki pojasnjujejo, zakaj so imenovani izločeni iz vrst poštenih državljanov na volilnem imeniku?

Kolikor vprašan, toliko odgovornih nalog, ki jih moramo še v teh zadnjih dneh pred konec reklamacijske kampanje opraviti res temeljito in z vso natančnostjo. Zato je nedopustna tendenca čakanja pri nekaterih naših aktivistih, namesto da bi zopet in zopet opozarjali ljudi, naj se pobrigajo za vpis sebe, svojcev, namesto da bi do konca, do zadnje ure aktivizirali ljudske množice in jih stalno pritegovali k sodelovanju. Predvsem pa je važno, da še v teh dneh odločno odstranimo z imenikov resnične sovražnike naših narodov, demokracije in svobode, ki jim zakon jemlje volilno pravico, da popravimo eventualne napake, ki smo jih zagrešili, ker smo iz početnega preozkega merila zašli v drugo skrajnost in pustili na imenikih ljudi, ki ne spadajo nanje. Taka neprijateljska gnezda reakcije moramo temeljito izločiti in jih tako napraviti neškodljiva.

Sestava volilnih imenikov je bila brezdvomno dobra politična šola za naše odbore, množične organizacije in ljudstvo samo, ki se je pri tem učilo ceniti in ločiti pleve od zrna. V zaključnih dneh urejanja volilnih imenikov bomo popravili še vse pomanjkljivosti in izpolnili vrzeli. Zato moramo prav sedaj še pojačati reklamacijsko kampanjo, izostriti kritičnega duha množic pri ocenjevanju volilcev, zaposliti do skrajnosti množične organizacije Osvobodilne fronte, narodne odbore in volilne komisije, popraviti še zadnje tehnične in vsebinske pomanjkljivosti, da bomo do določenega roka dosegli čim popolnejši, čim temeljitejši rezultat.

Na predvolivnem zborovanju v Novem mestu je govoril tov. Jože Rus, podpredsednik AVNOJ-a.

Jugoslovanski novinarji v Bolgariji

Sofija, 17. sept. (Tanjug) Bolgarska brzojavna agencija sporoča v zvezi z bivanjem skupine jugoslovanskih novinarjev v Bolgariji:

»Rabotniško delo«, glasilo bolgarske delavske stranke (komunistov), piše v svojem uvodniku med drugim: Ze nekaj dni biva med nami skupina jugoslovanskih novinarjev, med katerimi so zastopniki tiska vseh federalnih enot Jugoslavije. Bolgarsko ljudstvo je sprejelo jugoslovanske novinarje z najtoplejšimi čustvi. Njihov prihod k nam je izraz bratskih odnosov med bolgarskim in jugoslovanskimi narodi. Danes je zblizanje bolgarskega naroda z jugoslovanskimi narodi v čvrstih rokah narodnih vlad obeh dežel, kakor tudi v rokah samih bratskih narodov.

Enkrat za vselej je bil zavržen nemški vpliv pri nas in pokopan veliko-

bolgarski šovinizem. Pred bolgarskim in jugoslovanskimi narodi se odpira veliko obzorje, obzorje najpristrčnejših zvez in tesnega sodelovanja. Bolgarski narod ne bo nikdar pozabil, da je bila po 9. septembru Titova Jugoslavija prva, ki je 5. oktobra podpisala sporazum z Bolgarijo. Kri, ki je bila skupaj prelita pri izganjanju Nemcev z Balkana, je enkrat za vselej cementirala bratske odnose med tema dvema, tako bližnjima deželama. Kakor danes, bodo imeli tudi v bodoče bolgarski in jugoslovanski novinarji v tem pogledu velike naloge.

Jugoslovanski novinarje so sedaj na potovanju po naši deželi. Prepričani smo, da bodo videli in občutili globoka bratska čustva, ki jih goji bolgarski narod do jugoslovanskih narodov, do slavnega maršala Tita in do nove Jugoslavije.

Narodni odbori, aktivisti OF! Izdelajte podrobne karakteristike tistih, ki so po zakonu izbrisani iz volilnih imenikov!

Predvolivno zborovanje v Ribnici.

Tudi Furlani odklanjajo novo upravno ureditev

Anglo-ameriška vojaška uprava je imenovala na osnovi nove upravne ureditve predsednike za nekatere prejšnje občine v goriški Furlaniji. Predsedniki občin Gradiška, Romans, Mariano in Zagrad pa so poslali zavezniškemu guvernerju pisma, v katerih odklanjajo imenovanja ter izjavljajo, da ne morejo sodelovati pri nobeni drugi upravi kot oni, ki jo želi ljudstvo. Predsedniška mesta bi sprejeli samo, ako bi njihovo stvo izvolilo ter jim izrazilo svoje zaupanje. Izjavili so, da jim je nerazumljivo, kako bi mogel demokratično misleč človek sprejeti mesto v upravi, ki bi jo moral voditi po fašističnih zakonih. Čudijo se, kako si anglo-ameriška vojaška uprava zamišlja njihovo sodelovanje, ko bi morali ljudje, ki so bili po deset let mučeni v fašističnih zaporih in internirani na otokih, sprejemati sedaj povelja od bivših skvadrstov. Posebno pa obžalujejo, da je govoril goriški guverner polkovnik Smuts o prebivalstvu, ki odklanja sodelovanje z zavezniško vojaško upravo. »Mi smo sodelovali z zavezniki že tedaj,« izjavljajo demokratično misleči Furlani, »ko so si gotovi gospodje, ki imajo danes v rokah najvažnejša mesta v uradih in s tem dejansko moč v pokrajini, želeli nemške zmag.« Obenem so Furlani poudarili, da ne morejo sodelovati v nobeni upravi, v ka-

teri ne bi bili zastopani tudi demokratični Slovenci. Svoja pisma končujejo z zahtevu, naj zavezniška vojaška uprava že vendar enkrat vpraša ljudstvo za njegovo mnenje.

Samo eden od imenovanih predsednikov v furlanskih krajih se doslej še ni izjavil, ali sprejme imenovanje. V slovenskih krajih pa anglo-ameriška uprava doslej še ni mogla najti nobenega Slovenca, ki bi bil pripravljen sprejeti imenovanje v novo upravno funkcijo.

Parada češkoslovaških partizanov iz Jugoslavije v Pragi

Praga, 17. sept. (Tass) Minister narodne obrambe, general Svoboda je prisostvoval paradi 300 češkoslovaških partizanov iz brigade, ki nosi ime po Janu Žižki. Ta brigada je bila del osvobodilne armade maršala Tita in se je borila proti Nemcem na ozemlju Jugoslavije. Zdaj se je vrnila v domovino.

Na tribuni so bili minister narodne obrambe general Svoboda, jugoslovanski poslanik dr. Cernej in drugi. 19 borcev, med njimi dve ženski, je bilo odlikovanih s češkoslovaškimi križi in koljarnami za hrabrost.

General Svoboda je pozdravil borce in izrekel priznanje junaškemu boju češkoslovaških partizanov, ki so se borili v slavni armadi maršala Tita.

Veliko ljudsko zborovanje v Tuzli

V Tuzli se je vršilo veliko ljudsko zborovanje, ki se ga je udeležilo več kot 3500 Srbov, Hrvatov in muslimanov. Zborovanje je v imenu Mestnega narodnega odbora otvoril Ilija Jajčanin. Minister zvezne vlade Sulejman Filipović je v svojem govoru med ostalim dejal: »Vsem je znano, da volilni zakon priznava volilno pravico tudi ženam. To pa ni nikakršno darilo. To pravico so si one priborile v borbi. Po Zakonu o volilnih imenikih ima volilno pravico tudi naša mladina. Zaradi tega nas reakcija kritizira. Pravim vam pa, da bo oni mladinec, ki je znal zgrabiti za puško, vedel tudi, kam je treba spustiti volilno kroglico. Volilna pravica je odvzeta onim, ki so s svojim delom in dejanji dokazali, da so proti ljudstvu, proti državi. Naš volilni zakon je najbolj demokratičen. To je dejstvo, ki nam ga nihče ne more osporavati.« Znani Hrvat iz Tuzle Jure Begić je v svojem govoru podčrtal izdajalsko delo Mačka in njegove klike. Notranji minister federalne Bosne in Hercegovine Ilija Desen je v svojem govoru dejal, da se je naše ljudstvo že pred štirimi leti odločilo za Tita, ter da so zakoni, ki so bili sprejeti na tretjem zasedanju Začasne narodne skupščine, demokratični in svobodoljubni. Naši zakoni jamčijo vsem državljanom vso svobodo, te svobode pa ne morejo zahtevati oni, ki so rovarili ali pa rovarijo proti svobodi svojega ljudstva. Zborovanje se je zaključilo z burnim in navdušenim vzklikanjem maršalu Titu, Ljudski fronti in republiki.

Popravljeni mostovi

Graditev mostov na progi Banja Luka—Obodnik se je pričela 1. julija t. l., ko so kmetje posekali potrebni les za mostove. V 2 mesecih je bilo zgrajenih 11 velikih in nekaj manjših mostov, za katere so računali, da jih bodo gradili najmanj 3 mesece. To je tem večji uspeh, ker je bilo zaposleno pri teh delih razen 4 mojstrov samo majhno število nestrokovnih delavcev. Razen tega ni bilo niti dovolj orodja niti materiala.

Veliko število volilcev se je zbralo na predvolivnem zborovanju v Celju.

V velikem številu so se Brežičani udeležili predvolivnega zborovanja.

S podporo grških oblasti se nadaljuje strahovlada grških fašistov v Makedoniji

Begunci iz Egejske Makedonije še nadalje prihajajo v Jugoslavijo

Beograd, 18. sept. (Tass) Iz Egejske Makedonije je prišlo v jugoslovanski mesti Bitolj in Prilep spet več skupin beguncev. Če sodimo po njihovem pripovedovanju, se ustrahovalno udejstvovanje grških fašističnih rojalistov še ojačuje, ne pa pojema.

Vse vasi v kalvarkem okrožju so bile oplenjene in opustošene. Večji del prebivalstva so izgnali v Tesalijo. V okrožju Gumendži je znani fašistični polkovnik, ki je pod zasedbo služil Nemcem, zdaj pa je v službi grških oblasti, prepovedal Makedoncem kre-

tanje po okrožju. Rojalistični fašistični lopovi vsak večer obkolijo vasi in Makedoncem do poldneva ne dovolijo, da bi šli na delo na polja. Prepovedali so tudi krčanje v okrožju Sorovic. V kosturskem okrožju so ukazali, da morajo biti pritrjeni na vrata vsake hiše seznanji družinskih članov, ki se skrivajo v gorah ali ki so zbežali čez mejo. Hiše, iz katerih je kak družinski član pobegnil, lahko oplenijo, ne da bi jih za to kdo kaznoval. Begunci izjavljajo, da so postale aretacije v vseh grške Makedonije popolnoma običajne.

Ob koncu avgusta so grški fašisti aretirali tri prebivalce vasi Terniste in jih odpeljali. Obenem so aretirali dva kmeta iz vasi Ceroviste in jih zaprli v kostursko jetišnico. V isti jetišnici je zaprtih tudi šest prebivalcev iz vasi Živkovic. Pred kratkim je četa vojakov skupaj s tolpo oboroženih fašistov-rojalistov napadla vasi Dolni Pojar. Takrat so pri kmetu Georgiju Kovačevu praznovali krst njegovega novorojenega sina. Vojaki in fašisti so vdrl v hišo, pretepli ženo, ki si še ni opomogla po porodu, iztrgali dete iz materinih rok in ga vrgli na tla. Dete je kmalu umrlo. Zločinci so še oplenili hišo, nato pa zbežali. V isti vasi so fašisti aretirali mnogo kmetov in jih odvedli. O njihovi usodi se ni nič izvedelo.

Fašistični zločinci tudi kruto zalijo makedonske žene in dekleta. 26. avgusta so zločinci ugrabili kmečko ženo v vasi Babove, nato pa so svoji žrtvi ostrigli lase. Na isti način so zločinci napadli tudi dve drugi dekleti v isti vasi in mnogo žen v vasi Tresin. Begunci enodušno izjavljajo, da se okrutnosti grških fašistov prav nič ne razlikujejo od zločinov, ki so jih zagrešili nemški in italijanski napadali.

Grška oblastva odkrito podpirajo strahovalno udejstvovanje fašistov. V vasi Prekopane so zločinci ponovno organizirali množično pretepanje civilnih oseb. Kmeta Tanosa Temova so pretepli do smrti. Nato so vaščani poslali grškimi oblastem odposlanstvo, ki jih je naprosilo, naj bi vplivale na fašiste. Tri kmete iz tega odposlanstva so zaprli v kostursko jetišnico, kjer so še danes.

USPEHI LJUDSKE FRONTE

v borbi za osvoboditev in izgradnjo naše dežele — temelj srečnejše bodočnosti naših narodov

Notranji in zunanji sovražniki svobode naših narodov, ki so maloštevilni in nimajo podpore ljudskih množic, v dneh, ki nas še dele od volitev v konstituantno, napadajo Ljudsko fronto, ker pravilno ocenjujejo, da je Ljudska fronta zapreka vsakemu poizkusu zrušitve pridobitve narodno osvobodilne borbe in odnikanja na pot, ki vodi do vzpostavitve neljudske oblasti v Jugoslaviji. Vsi ti napadi, ki se vrše v imenu »demokracije«, imajo svojo osnovo v tem, da ti »demokratije« ne razumejo in nočejo razumeti, da je Ljudska fronta istovetna z ljudstvom in da so ljudske množice združile vse svoje sile v Ljudsko fronto in s tem ustvarile svojo močno organizacijo. Predvsem pa »demokratom« ne gre v račun, da so narodi Jugoslavije gotovi, da samo preko Ljudske fronte uresničijo in obvarujejo svoje interese. Medtem ko prihaja Ljudska fronta pred volivce z volilnim programom, ki temelji na velikih pridobitvah, doseženih v dosedanjih borbi, lažnim demokratom v pomanjkanju kakršnih koli pozitivnih rezultatov dela in zaradi tega, ker nimajo konstruktivnega programa, ne ostane ničesar drugega kot to, da poskušajo ljudstvo zopet prodati staro, že davno zavrnjeno blago reakcije pod firmo demokracije.

Nikdar v zgodovini naše dežele, reče pa je ta primer tudi v drugih deželah, ni ena politična stranka, skupina ali koalicija mogla stopiti pred ljudstvo s tako dovršenimi deli, kakor pristopa k volitvam v konstituantno Ljudska fronta Jugoslavije. Osvoboditev domovine, ustanovitev zmagoslavne ljudske armade, enakopravnost in bratstvo naših narodov, je izraženo v federativni ureditvi države, demokratična ljudska oblast in dosedanj uspehi del za obnovo in izgradnjo naše dežele — to so osnovni rezultati, ki so jih dosegli narodi Jugoslavije s svojo borbo, organizirani v Ljudski fronti. Namesto praznih obljub, namesto tistega, kar je bilo značilno za volitve v bivši Jugoslaviji, temeljni volilni program Ljudske fronte na delih, ki so vidna in otipljiva za vsakogar. In nihče, niti opozicija, ne more odreči zgodovinskega pomena Ljudski fronti, njenih zaslug za uveljavljanje pridobitve narodno osvobodilne borbe.

Sila Ljudske fronte in »tajnost« doseženih uspehov leži predvsem v tem, da so v Ljudski fronti združeni vsi resnični rodoljubi in demokrati, ker je Ljudska fronta mogla in znala razviti ustvarjalno iniciativo najširših ljudskih množic s tem, da jih je mobilizirala v borbo. Nihče drugi razen Ljudske fronte ne bi mogel izvršiti te naloge. Maršal Tito je v svojem govoru preko beograjskega radia dne 12. septembra dejal: »Ljudska fronta obsega ogromno večino vseh narodov Jugoslavije. Sli so v borbo združeni z jasno določenim programom, in to je: voditi neusmiljeno borbo proti okupatorju do njegovega izгона iz naše dežele, boriti se proti vsem notranjim izdajalcem in reakcijam za resnično demokracijo naše države, boriti se za novo in boljše Jugoslavijo, bratsko skupnost enakopravnih narodov.« Dejstvo, da je Ljudska fronta izpolnila ta program in da ni bilo zunaj nje nikogar, ki bi se mogel ali hotel boriti za življenjske interese ljudskih množic, potrjuje globok in ljudski značaj Fronte in jo prikaže kot edino silo v Jugoslaviji, ki dosledno in odločno stoji na liniji borbe za boljše življenje naših narodov in daje polno jamstvo, da bo Ljudska fronta prav tako dosledno dovršila vse nove naloge.

Covorec o novih nalogah, ki stoji pred Ljudsko fronto, je maršal Tito dejal: »Poleg vojaških in političnih nalog, ki jih je imela Ljudska fronta v svojem programu v času vojne, se sedaj njen program razširja tudi z gospodarskimi nalogami, ki niso nič lažje in zahtevajo za svojo izvršitev mobilizacijo vseh pozitivnih ljudskih sil.« Izven Ljudske fronte ni nikogar, ki bi mogel izvršiti naloge obnove in izgradnje naše dežele. Edino taka organizacija, v kateri je združena ogromna večina ljudstva, ki je v najtežjih dneh potrdila pripravljenost in sposobnost uresničiti ljudske težnje, samo taka organizacija, ki črpa svoje sile iz zavesti in samopoznavanja ljudskih množic in ki te množice ni nikdar prevarala, taka organizacija jih more voditi v nove borbe za izvršitev težkih nalog, pred katerimi stoji naša država. Izven Fronte ni nikogar, ki bi lahko dal vsaj najmanjše zagotovilo, da bo mogel ali hotel delati za uresničenje bla-

gostanja najširših ljudskih množic. Naloge, ki se stavljajo pred Ljudsko fronto v bodočnosti, jasno govore, da tu ne gre za nekočasno predvolivno koalicio, ker interesi naših narodov zahtevajo trajno obstojanje Ljudske fronte. To je maršal Tito poudaril v svojem govoru z besedami: »Prav te gospodarske naloge predvsem zahtevajo, da bo Ljudska fronta enotna, da bo trajna, da bo v njej združeno vse, kar ljubi svojo deželo, ker bo treba še leta in leta celiti rane, ki nam jih je zadala ta vojna; potrebovali bomo še vrsto let, da bo naše gospodarstvo v polni meri vzpostavljeno. Se več, Ljudska fronta mora obstojati tudi v bodočnosti, da bo dvignila našo državo na višjo gospodarsko stopnjo, da bo uresničila v njej blagostanje, da bo ustvarila ono, o čemer so sanjali vsi, ki so umirali za to novo Jugoslavijo.«

Izkušnje, ki so si jih naši narodi pridobili v letih okupacije, so pokazale, da brez Ljudske fronte ne bi bilo mogoče braniti in osvoboditi dežele, ne bi bilo mogoče v naši državi ustvariti ureditve, ki odgovarja interesom ljudstva in ohraniti Jugoslavijo tak mednarodni položaj, kakor ga ima danes. Vse to je delo Ljudske fronte, to je samega ljudstva, ki je s Fronto razvilo ustvarjalno iniciativo in se zavedel svojih sil. Razumljivo je, da zavest ljudskih množic ne ugaja sovražnikom resnične ljudske demokracije, ki, vodeč borbo proti Ljudski fronti, v resnici napadajo ljudstvo samo in pridobitev narodno osvobodilne borbe. Medtem pa je našim narodom jasno, kaj se skriva za »demokracijskimi« frazami opozicije in bodo znali pri volitvah zavzeti pravilno stališče, vodeni z besedami, ki jim jih je govoril maršal Tito preko beograjskega radia: »Vse to zavezuje vsakega resničnega rodoljuba, vsakega pravega demokrata, da na volitvah odločno reče »ne« vsem onim, ki se danes izven Fronte skrivajo pod demokracijskim plaščem s ciljem, da zavedejo množice s prave poti.« Naši narodi bodo glasovali za republikansko ureditev Demokracije federativne Jugoslavije, da bodo tako dobili polno moč, da, organizirani v Ljudski fronti, z doseženimi pridobitvami zgradijo svojo srečnejšo bodočnost. (Po »Borbi«)

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD V LJUBLJANI

Novost!

Pred škofojfo 5

Novost!

SLOVENSKO PORABJE

Sestavila Jože Maučec in Vilko Novak

30 strani z zemljevidom. — Cena 18 Din

Knjigo dobite tudi v vseh naših podružnicah in drugih knjigarnah.

Obnova rudnika Raše v Istri

Rudnik Raša v Istri je imela pred prvo svetovno vojno do leta 1918 v posesti Trboveljska premogokopna družba. Kapital, ki so ga vrgli fašisti v to podjetje, se je prav kmalu izplačal ob vandalskem izčrpanju rudnikove kapacitete. Rudnik ima razsežne podzemne jame in rove in ga delijo po najdiščih v tri področja: Raša, ki ima največ premoga, Podlabin s precejšnjo kapaciteto in Strmae, ki je večinoma izčrpan in katerega so že Italijani opustili, ker niso našli novih ležišč. Strokovnjaki, ki so preiskali premogovna ležišča pod Rašo in Labinom, so ugotovili, da bi mogli pri že odprtih jamah in rovih in pri dokazanih premogovnih ležiščih izčrpati rudnik že v 12 letih, če bi ga po načinu fašistov negospodarsko izkoriščali. Vojno uničenje, ki so ga italijanski in nemški fašisti sejali povsod, je tudi rudniku povzročilo ogromno škodo od 250 do 300 milijonov lir. Italijani so potrgali iz naprav večino medenine ter pločevine in predmetov zaradi pomanjkanja vojnih surovin. Nemci pa so pred svojim odhodom popolnoma opustošili rudniške pristaniške naprave, žerjave, električno centralo, daljnovid iz Sv. Nedelje do Pedine in skladišče za natovarjanje. V težkem stanju je prevzela nova uprava rudnik in si zadala nalogo, da ga čim prej spravi v obrat. Danes se dela s polno paro v notranjem in zunanjem obratu. Velika električna centrala bo kmalu služila svojim namenom. Vsa strojna popravila v centrali so bila v

rekordnem času obnovljena razen turbin, gradbena popravila pa bodo tudi v kratkem dovršili. Pristanišče in naprave v zunanjem obratu, kjer delajo tudi vojni ujetniki, uspešno obnavljajo. Največje težave povzroča rudniku pomanjkanje eksploziva za razstreljevanje, ki so ga zaman obljubljali z raznih strani. Z rednim dobavljanjem primernega smodnika iz Kamnika, je sedaj rudniku zagotovljeno redno in učinkovito delo, kar se pozna pri stalnem dvigavanju proizvodnje. Tudi težko vprašanje nabave jamskega lesa je z vzpostavitvijo in obnovo reškega pristanišča bilo zadovoljno rešeno. Mesečna proizvodnja premoga je kljub rušenjam že v juniju precej narasla in se je v juliju za dva in polkrat dvignila. V avgustu je dosegla že štirikratno junijsko proizvodnjo in si tako ustvarila lepe zaloge premoga. V najkrajšem času, ko bodo s pomočjo zavestnikov odstranili preostale mine iz okoliškega morja, bodo mogli pristajati v pristanišču tudi večje tovorne ladje, ki bodo zajemale redno oskrbo premoga za pogon reške in ostale industrije, ladij in železniških lokomotiv. Raški rudarji in delavci začnejo pravilno ocenjevati svoje delo. Z ureditvijo plač je zavlada med njimi zadovoljstvo. Za 10. november so si napovedali tekmo svobode, katere skupina bo izklopala več premoga. Z vztrajnim delom bodo prebledili vse težave, ki jih terja doba obnove in upajo, da bodo v dobrem mesecu dosegli maksimalno proizvodnjo.

Ženske, mladinske in delavske organizacije — sodelujte pri izpopolnjevanju volilnih imenikov, kontrolirajte jih, posredujte vpis vrednih in izbris sovražnikov naših narodov, svobode in demokracije!

Ureditev delavskih plač v coni B

12. septembra se je na poziv Vojne uprave v Opatiji vršila konferenca predstavnikov mestnega NO Roke, Oblastnega NO Istre, poverjenstva NO za Slovensko Primorje in zastopnikov sindikalnih organizacij, na kateri so sklenili, da se po vsej coni B uredi enotno plače delavcev in nameščencev. S tem sklepom so se zagotovili delavcem in nameščencev življenjski minimum, ki se bo udržil z natančno določljivo maksimalnim cen življenjskim potrebščinam, kar bo važen činitelj pri uničevanju črne borze in utrjevanju gospodarstva na tem teritoriju. Kot osnova za določevanje plač jim je služil cenik od 15. avgusta t. l. za Slovensko Primorje, čigar eventualna sprememba bo vplivala tudi na določanje plač. Na Reki se je pred kratkim na pobudo Vojne uprave osnoval

nabavni odbor s svojim skladiščem, ki ima nalog redno in po ostalih maksimalnih cenah iz Hrvaške in Slovenije oskrbovati celotno ozemlje cone B z življenjskimi potrebščinami. Predstavniki oblasti in sindikalnih organizacij so na tej konferenci naglasili, da je predpogoj zboljšanja življenjskega standarda delovnih množic hitra obnova pristanišč in industrijskih obratov. Z udarniškim delom in prizadevanjem, da vržejo na trg čim več dovršenih proizvodov, bodo izpolnili svojo dolžnost do naroda in oblasti. Na konferenci so določili, da spadajo Reka, Opatija in Lošin v prvi dražinski razred; Crez, Koper, Labin, Raša, Isola, Piran, Poreč, Ilirska Bistrica, Sv. Peter, Postojna, Ajdovščina, Tolmin, Klanj, Sv. Lucija in Idrija v drugi dražinski razred, ostali kraji pa v tretjega.

Mladina v ZMS — preglej še enkrat volilne imenike, vpisuj vanje vse one, ki doslej še niso vpisani in jim po zakonu pripada volilna pravica!

Sestanek glavnega odbora muslimanov Bosne in Hercegovine

V Sarajevu se je vršila plenarna seja glavnega odbora muslimanov Bosne in Hercegovine. Poleg velikega števila udeležencev iz vseh okrajev Bosne in Hercegovine so se zasedanja udeležili tudi ministri zvezne vlade Sulejman Filipović, predsednik glavnega odbora muslimanov ter ministri federalne vlade Hasan Brkić, dr. Zaim Sarac in dr. Hendaja Cemernić. Zasedanje je otvoril Sulejman Filipović, ki je prisrčno pozdravil zbrane člane odbora in ostale udeležence. Ko je razlagal politični položaj v naši državi, je minister Filipović poudaril, da Bosance in Hercegovce zanimajo volitve za narodno oblast, muslimane pa poleg tega tudi vprašanje »vakuf«, v katerega so bile pred kratkim razpisane volitve. Ti veliki politični dogodki se ne smejo odigravati brez živahnega sodelovanja muslimanov. Diskusije, ki se je nato razvila, se je udeležilo veliko število navzočih. Med ostalimi je povzel besedo tudi podpredsednik glavnega odbora muslimanov Avdo Humo, ki je

med ostalim dejal: »Ustavodajna skupščina ne bo izdala kakih novih zakonov. Ona mora zakoniti pridobitve, ki smo jih izvojevali. Sovražnik poskuša, da bi postal pri volitvah vprašanje kralja ali republike. Toda mi smo to vprašanje že zlatvnanj rešili. Federacija in narodna oblast, ki smo jo vzpostavili, sta nezdružljivi z monarhijo.« Na popoldanski seji je dr. Zaim Sarac govoril o vprašanju »vakuf« in vakufskih volitev. Volitve v »vakuf« so razpisane za 3. november t. l., okrajne in okrožne volilne liste pa je treba postaviti do 19. t. m. Fazlija ali Kalfić je na kratko prikazal pomen ustanovne skupščine družva »Preporod«. Po volitvah je 20 članov odbora odločilo, da se o političnih sklepih konference izda proglas, da bi se širši muslimanski sloji mogli seznaniti z sklepi, ki bodo služili kot predpriprava za predvolivno kampanjo. Ob koncu so soglasno sklenili, da pošljejo pozdravno brozjavko maršalu Titu, kateremu so muslimani čestitali k visokemu sovjetskemu odlikovanju.

Obnova reške luke

Okupator je ob svojem zlomu in umiku iz Reke uničil docela vse pristanišče. Na vseh obalni dolžini od Sušaka proti zapadu je na vsakih 30 m razpostavil mine, ki so napravile strahovito razdejanje. Po okoliškem morju je razsejal številne mine, ki zapirajo dohod ladij v pristanišče. Še pred nedavnim je eksplodirala mina ob pomolu »Napoli« in povzročila ogromno škodo, saj se je ves zapadni del pomola sesedel v morje. Mnogo škode je pretrpelo pristanišče in reška industrija tudi od zračnih napadov. V dobrem tednu so dvignili železniški most preko Mrtevga kanala, tako da je danes Reka edino jadransko pristanišče, ki je zvezano po železnicah Sušak—Zagreb in Reka—St. Peter—Ljubljana od dveh strani s Srednjo in Vzhodno Evropo, kar ji daje vso možnost velikega razvoja na poti obnove. Pokazala se je tudi potreba po čimprejšnji obnovi pristanišča in da v najkrajšem času očistijo morje preostalih min. Na pobudo naših oblasti se je osnoval Odbor za obnovo reškega pristanišča, ki ga sestavljajo predstavniki vseh zainteresiranih ustanov in podjetij, ki bodo uživali vso podporo Vojne uprave JA. Pod vodstvom Tehničnega oddelka pri Mestnem NOO so takoj pristopili k delu. Strokovnjaki, ki so natančno pregledali teren, so odločili, da se najprej popravi sree reškega pristanišča pomol »Napoli«, poleg tega obla »Luigi Rizzo« in tako zvan »lukobrans«, ki je bil na več mestih prebit. Na pomolu »Napoli« je ogromno skladišče, ki je razmeroma dobro obra-

njeno in ki more sprejeti 1500 vagonov izkrcanega materiala. Pomol sam je na štirih mestih porušen od sovražnikovih min. Po načrtu bodo v 20 dneh docela popravili vzhodni del pomola. Upajo, da bodo usposobili ves pomol po enem mesecu tako, da bodo pristajale tudi večje ladje, kar bo izredne važnosti za reško industrijo, ki bo z izkrcavanjem premoga iz istrskega rudnika »Raša« mogla kriti vse potrebe za pogon svoje industrije. Od obale »Luigi Rizzo«, ki je dolga 360 m, je ostalo nepoškodovane obale le 40 m. Ob obali stoji ogromna skladišča, ki morejo sprejeti preko 3000 vagonov blaga. Izmed 12 ogromnih žerjavov je 6 popolnoma uničenih, le trije so ostali nepoškodovani. Iz uničenih pa bodo sestavili še tri, tako da bo v bližnji bodočnosti delovalo na tej obali šest žerjavov. Obalo bodo obnavljali ponoči in podnevi, kar bo skrajšalo dela za tri mesece. Tako upajo, da bo ta obala stavljena v promet po preteku 4 mesecev. Danes že gradijo iz železobetona velike plošče, ki jih bodo postavljali v odprtino porušene obale. K delu so pritegnili nemške vojne ujetnike.

Za začetna dela v pristanišču je odobrena vsota 20 milijonov lir, kar je seveda malo pri ogromnem uničenju, ki ga je pustil za seboj okupator, vendar bo z množičnim sodelovanjem Rečanov, z organiziranim delom in lastnimi žrtvami obnavljanje olajšano in pospešeno. Če bodo ti pogoji uresničeni, bo znova zaživelo pristanišče.

Tržaški delavci zastopani na sindikalnem kongresu v Parizu

Predsednik »Zveze pokrajinskih enotnih sindikatov« Emilio Semili je v soboto z letalom odpotoval v Pariz, kamor je bil povabljen, da sodeluje na svetovnem sindikalnem kongresu. Tržaški delavci so sprejeli vest o povabilu svojega predstavnika na pariški sindikalni kongres z velikim zadovoljstvom.

Žene iz okraja Trebnje so obdarovale ranjence

8. septembra so žene iz okraja Trebnje obiskale v ljubljanski bolnišnici naše ranjence in bolnike ter obdarovale okrog 600 tovarišev s tem, kar so nabrale v svojih vaseh. S seboj so pripeljale 700 kg grozjda in 50 kg pečiva. Najbolj so se izkazale žene iz Mirne, ki so same zbrale 150 kg grozjda, 200 kg jabolk, 40 kg breskev in 23 kg pečiva ter s tem obdarovale 400 bolnikov. Tem darovom so priložile pismo: »Dragi tovariši bori, dragi naši junaki! Prinašamo vam tople pozdrave dolejških žena, krajevne NO odbora in AFZ Mirna. S pozdravi vam prinašamo tudi skromen dar, skromen proti Vašim žrtvam, ki ste jih doprinesli za svobodo naše domovine. Dragi tovariši, ta mali dar naj bo dokaz, da Vas nismo pozabile in da znamo ceniti Vaše žrtve in veličino Vaše borbe.« M. K.

Požrtvovalnost čebelarjev v Laškem

Mnogo je ranjenov, še več pa onih borec in aktivistov, ki čutijo posledice zime in deževnih dni, ko so se bojevali in prezebali po naših gozdovih in planinah. Na te tovariše so se spomnili naši čebelarji na pobudo tov. Turnerja in Rataja ter darovali Rdečemu križu v Laškem 224 kg medu. Tega so bili posebno veseli ranjenci in bolniki v vojni bolnišnici v Rimskih toplicah, Dobrni in v Mariboru, pa tudi Gubčeva Brigada, aktivisti v zdravilišču Laško in otroci v celjskem Dečjem domu so dobili nekaj tega medu. Čebelarji iz Laškega naj bodo zgled vsem slovenskim čebelarjem.

Most pri Bosanski Gradiški

Po dogovoru med vlado federalne Hrvaške in vlado federalne Bosne in Hercegovine je bil odobren kredit za zgraditev mostu čez Savo pri Bosanski Gradiški. Z delom so začeli že 1. junija. Most se gradi za državne ceste prve vrste. Njegova obtežitev je zvišana za 300%. Most je dolg 243 m. Pri delih na mostu je zaposlenih povprečno 50 strokovnih delavcev iz Slavonije in Bosne. Narodne oblasti so poskrbele za prehrano delavskih družin, tako da dobivajo delavci zadostne količine življenjskih potrebščin po določenih cenah. Računajo, da bo most zgrajen do konca decembra.

Grobovi antifašistov Slovenskega Primorja, Istre in Trsta so obtožnica proti nasilju in zatiranju!

Tovarna torpedov na Reki

Ob zapadni reški obali leži obširno industrijsko podjetje »Silurificio«, ki je izdelovalo v serijah torpede za fašistično vojsko. Tovarnica, ki jo je upravljala delniška družba, ima svoje pristanišče in zelo razsežne delavnice. Pred vojno je zaposlila preko 4300 delavcev. Okupator, ki je zaslutil silo naših armad, usmerjenost Rečanov in moč demokracijske zavesti, je že predčasno iz tvornice odpeljal v Nemčijo in severno Italijo preko 1000 najmodernejših strojev. Ob svojem prisilnem umiku iz Reke pa je zamiral in skoraj popolnoma uničil tovarniško pristanišče in precej poškodoval bližnje delavnice. Danes tovarna nadaljuje z delom pri izdelovanju torpedov v precej manjšem obsegu. Okrog 500 delavcev popravljajo tovarniško pristanišče in razdojane delavnice, dočim je v obratu zaposlenih okrog 400 delavcev. V tovarni so dosedaj popravili tudi preko 120 kamionov za JA, popravljajo motorje, izdelujejo poljedelsko in obrtniško orodje, tako da so napravili že precejšnjo zalogo izdelkov, ki bodo kmalu prišli v promet. Dosedaj so žrpali silovine za proizvodnjo iz svojih starih zalog in iz mestnih trgovin za železino, ki se pa vidno manjšajo. Zato bodo tudi na Reki organizirali nabiralno akcijo starega železa, katerega je povsod v mestu in zlasti ob obali zelo veliko.

Protestno pismo tržaških žen

Tržaške žene vseh okrajev mesta Trsta so sestavile protestne note zaradi odredbe, ki so jo izdale anglo-ameriške oblasti, da je treba takoj izprazniti vse mladinske domove, v katerih se bo vršil pouk, ker so šole zagledane po anglo-ameriški vojski. Protestna pisma so žene po zastopnicah antifašističnih italijansko-slovenskih žena izročile polkovniku Bowmanu. V protestnih pismih so žene izrazile, da so mladinski domovi nujno potrebni za vzgojo otrok po šolskem pouku in da je v Trstu dovolj šol in to lepih poslopij, ki bi odgovarjale potrebam. Žene smatrajo za potrebno, da se izpraznijo šole, ker smo sedaj v normalnih razmerah in je čas, da otroci prično z normalnim poukom. G. polkovnik Bowman je na te proteste podaljšal rok za izpraznitev mladinskih domov do oktobra.

Hvaležnost svetovnega židovskega kongresa Jugoslaviji

Washington, 17. sept. (Tanjug). Te dni je obiskal našega odpravnika poslov v Washingtonu Moritz Perezweig, ki je v imenu svetovnega židovskega kongresa izrazil hvaležnost za naklonjenost in korektno postopanje naše vlade z židi v Jugoslaviji. Poudaril je, da se je židovski odposlanstvo, ki je pred tremi tedni odšlo v London na židovski kongres, zelo pohvalno izrazilo o postopanju naše vlade nasproti Židom. Poleg tega je Osrednje združenje ameriških rabinov poslalo našemu veleposlanstvu v Washingtonu pismo, da je bilo rešenih mnogo tisoč Židov po zaslugi človečnosti in poguma jugoslovanskih državljanov. Pismo se konča z besedami: Na letnem sestanku je Osrednje združenje ameriških rabinov, najstarejše rabsko združenje v Ameriki in največje na svetu, soglasno sklenilo, da preko Vas izrazi jugoslovanskim narodom svoje priznanje in globoko hvaležnost ne samo za življenja, ki so jih rešili, temveč tudi za moralno in duhovno moč, granitni značaj in lojalnost največjih človečanskih vrednosti, katere so pokazali.

Obnova proge v Liki

Takoj po osvoboditvi Like so okrožni odbori pričeli zbirati ljudi za delo pri obnovi proge. Liško ljudstvo je pravilno razumelo nalogo za obnovo proge, ki je življenjskega pomena za Liko, ter je takoj pričelo z delom. Pri delu so sodelovale vse organizacije mladine in prebivalstva, ki so z udarniškim delom izdelovale proge ter dovažale gradivo za progo. Potem ko je bilo postavljen tehnično vodstvo, se je delo pričelo razvijati naštano in z večjo hitrostjo. Vsek okraj se je obvezal, da zgradi progo, ki vodi preko njegovega ozemlja. Dosedaj so obnovili progo od Plaskača do Sinjca; od Gospića pa do Gračaca pa je položena četrtna pragov. Most pri Liških Jesenicah še ni popravljen zaradi težavnega ozemlja. Jugoslovanske državne železnice so poslale iz Zagreba 10 strokovnjakov in delavcev za mostove. Ta skupina bo popravila most na reki Liki, ki bo dolg 61 m in ki mora biti končan v dveh mesecih. Razen tega pa je predvidena tudi obnova mostu preko Ričice ter mostu pri Gračacu, ki je dolg 225 m. Po načrtu bo proga obnovljena do oktobra tega leta.

Svet zunanjih ministrov v Londonu proučuje zahteve zavezniških držav do Italije

Jugoslovanska delegacija pod vodstvom podpredsednika vlade Edvarda Kardelja je predložila naše zahteve

London, 18. sept. (Ass. Press) Po večeršnjih dveh sestankih zunanjih ministrov je bil izdan naslednji komunikat: »Svet je pripravil zaslišanje stališč vlad Jugoslavije, britanskih dominionov in Italije glede jugoslovansko-italijanske meje.

Dr. Evatt, zunanji minister za Avstralijo, dr. Campbell, namestnik visokega komisarja na Novi Zelandiji, in Heaton Nicholls, visoki komisar za Južnoafriško zvezo, so zastopali svoje vlade v ta namen. Predsednik pa je naznanil, da je sprejel od jugoslovanskega poslanstva pismo, ki obvešča svet, da je šele pravkar prispelo v London in da je njegov vodja Ed. Kardelj, jugoslovanski vladni podpredsednik, nerazpoložen. Svet je nato sklenil, da bo do torka dopolnil odločil zaslišanje stališč povabljenih vlad glede vprašanja italijansko-jugoslovanske meje in da bo nadaljeval s proučevanjem smernice, ki naj vodijo zastopnike v njihovi pripravi osnutka za mirovno pogodbo z Italijo. Ta osnutek bo predložen svetu na njegovem drugem zasedanju.

London, 18. sept. Večerašnji dopoldanski seji je predsedoval britanski tajnik za zunanje zadeve Ernest Bevin, dočim je bila popoldanska seja pod predsedstvom ljudskega komisarja za zunanje zadeve Molotova.

Izjava Molotova

London, 18. sept. (Ass. Pr.) Ljudski komisar za zunanje zadeve V. M. Molotov je na tiskovni konferenci izjavil, da bo sovjetska delegacija zavzela naklonjeno stališče do jugoslovanskih zahtev. Sovjetska zveza smatra za pravično in pošteno, da se ozemlja, ki pripadajo Hr-

vatom in Slovincem, njim ponovno vrnejo.

Nadalje je Molotov izjavil, da Sovjetska zveza priznava vlade Romunije, Bolgarije in Madžarske, katerih nočeta priznati Velika Britanija in USA. Te države izpolnjujejo svoje zunanje in notranje obveznosti, je izjavil. »Mi sovjetski ljudje mislimo, da obstoje države, v katerih ni sprememba vlade le zrela, temveč celo nujna. Ne mislimo, da velja to za Bolgarijo, Romunijo in Madžarsko.«

Cepprav ni imenoval imena države, vse kaže na to, da je s tem mislil Grčijo. Potrdil je vest, da je Sovjetska zveza izročila Grčiji spomenico pred konferenco zunanjih ministrov velikih sil. »Bodite prepričani, da Sovjetska zveza čuti, da čim prej bo postavljena v Grčiji resnična demokratična vlada, tem bolje bo to za Grčijo in za zaveznike,« je izjavil.

»Humanitete« o upravičenosti jugoslovanskih zahtev

Pariz, 18. sept. (AFP.) Magnien se v »Humanitete« odločno zavzema za jugoslovanske zahteve in piše: »Boograjska vlada zavzema povsem upravičeno stališče. Tržaško pristanišče je izhodišče za osrednjeevropske dežele kakor za Jugoslavijo. Pristanišče Trsta, ki bi bilo odrezano od teh dežel, bi bilo tako nasprotno vsaki logiki, ker gre ves promet proti pristanišču preko jugoslovanskega ozemlja. Zato mora Jugoslavija nujno imeti oblast nad Trstom.«

Magnien obžaluje, »da stoji francoska vlada v tem vprašanju nekoliko preveč ob strani« in zahteva, naj zavzame »jasno stališče, ki ga zahteva pravičnost« ter nadaljuje: »Priateljstvo z demokratično Italijo je povsem v soglasju s sodelovan-

njem z demokratično Jugoslavijo. Francoska dolžnost je, da poskrbi pri teh pogajanjih z Italijo za tesnejše zveze med deželama in hkrati večjo povezanost med vsemi demokratičnimi deželami, ki naj čutijo, da se Francija zavzema predvsem in povsod za pravičnost.«

Angleški komentariji

London, 18. sept. Reuterjev diplomatski dopisnik piše:

»Jugoslovani bodo govorili kot zavezniki in člani Združenih narodov, medtem ko bodo Italijani nastopali kot bivša sovražna država. Na ta način uživajo Italijani manj ugoden položaj. Ni verjetno, da bo odločitev glede poteka meje objavljena v bližnji bodočnosti.«

London, 18. sept. »Daily Mail« piše o vprašanju razmejitve med Jugoslavijo in Italijo: »Britanski narod ne želi, da bi se Italija kot naš bivši sovražnik okoristila na škodo Jugoslavije kot našega zaveznika. Ne smemo pozabiti, da predstavlja Trst vrata za srednjeevropsko trgovino.«

Vprašanje italijanskih kolonij

London, 18. sept. V razpravi o vprašanju bodočnosti italijanskih kolonij v Afriki piše diplomatski dopisnik laburističnega »Daily Herald«: Washingtonska poročila, o katerih nimamo povoda dvomiti, pravijo, da je ameriški načrt ta, da bi kolonije postale »zaupniška ozemlja«, ki naj bi jih upravljala Italija.

Diplomatski dopisnik »Daily Herald« dodaja: »Da bodo postale »zaupniška ozemlja« je gotovo. Toda, da bi Italija na vsak način upravljala ta ozemlja, še ni soglasno sprejeto.«

Izdelan je načrt ustave svetovne federacije sindikatov

Redkim ostankom amsterdamske internacionale ne more nihče podaljšati življenja

Pariz, 18. sept. (or) Administrativnemu odboru za svetovno sindikalno konferenco v Parizu, ki se bo začela 25. t. m., se dnevno prijavljajo sindikalne organizacije iz različnih držav, ki bodo sodelovale na konferenci. Administrativni odbor je izdelal načrt ustave, svetovne federacije sindikatov, ki bo predložena konferenci. Verjetno je, da bodo različne države predlagale dopolnitve in spremembe ustave, toda prevladuje mišljenje, da bodo osnovna načela izdelanega načrta sprejeli vsi iskreni prijatelji mednarodne enotnosti delavcev.

Istočasno s pripravami na svetovno konferenco je v teku likvidacija starega mednarodnega sindikalnega združenja (MOP). Da je politično polom MOP-a postal dejstvo, se vidi predvsem v tem, da so celo reakcionarni voditelji ameriške federacije dela na svoji seji v Chicagu sklenili, da prekinjejo s MOP-om. Tako se je pokazalo, da nihče več ne

more podaljševati življenja bednim ostankom amsterdamske internacionale.

Medtem pa se reakcionari iz ameriške federacije dela trudijo, kako bi preprečili sodelovanje organiziranih ameriških delavcev z delavskimi razredom drugih demokratičnih dežel. Da bi onemogočili uspeh pariške konference, ti reakcionarni voditelji poudarjajo, da je Mednarodni urad dela centralna svetovna organizacija delavcev. Francoski list »People« piše, da je mednarodni urad dela velik aparat, ki dvajset let ni ničesar naredil. Zamenjava svetovne federacije sindikatov z Mednarodnim uradom dela je absurd, zakaj demokratična delavska organizacija se ne more zamenjati s takšno organizacijo, v kateri so zastopani tudi predstavniki vlad in podjetnikov. Zato je ta poskus naletel na obsodbo vseh pristavev mednarodne enotnosti delavskega razreda.

Fordova podjetja so med vojno izdelovala orožje za Nemčijo

Poročilo ameriškega novinarja o uspehih šestmesečne preiskave

New York, 18. sept. (Tass) Dopisnik »PM-a« Bernstein je izjavil, da je šestmesečna preiskava odkrila, da je družba Ford izdelovala material za nemško oboroževalno industrijo v času vojne, kar je seveda delala že pred vojno. Bernstein poudarja, da so Edsel Ford in drugi Fordovi uradniki bili med uradniki nemškega Fordwerke Company in da so posedovali 52% delnic te družbe. Ameriška družba Ford je oskrbovala v letih 1937 do 1939 Nemčijo s strateškim vojnim materialom kot so n. pr. neželne kovine itd.

Bernstein poroča nadalje, da je pred katastrofo pred Pearl Harborjem Edsel Ford odobril pogodbo med Fordwerke in Hitlerjevo vlado. Po tej pogodbi je bilo

nemški oboroženi sili dobavljenih sto tisoč vozil. V aprilu 1939 so predstavniki ameriške družbe Ford odobrili 50.000 za financiranje lista »Fordwerke Zeitung«, ki je propagiral Hitlerjev nacistični režim in politiko, s katero je bilo omogočeno Fordovim podjetjem v Nemčiji, da so povečali proizvodnjo in omogočili dotok tuje valute v Nemčijo.

Bernstein omenja spomenico, ki jo je v času vojne izdal predsednik Fordovih tovarn v Nemčiji Heinrich Albert, v kateri je predlagal, da bi se obdržala ameriška večina v lastništvu družbe Fordwerke Company, ker bi to koristilo interesom nemškega vojnega gospodarstva in ker bi na ta način neodvisno prihajala obvestila o najnovejših ameriških proizvodnih metodah.

»Ljudstva vseh dežel morajo zvedeti, kaj se dogajalo v Nemčiji«

je izjavil glavni ameriški tožilec v zvezi s pripravami za procese proti nemškim vojnim zločincem v Nürnbergu

London, 18. sept. (Reuter.) Glavni ameriški tožilec za vojne zločine sodnik Robert Jackson je izjavil, da bodo formalno pričeli razprave proti vojnim zločincem v Berlinu in da bodo tam tudi nekatere razprave, preden bo sodišče štirih narodov prišlo v Nürnberg.

Sodnik Jackson je na svoji prvi tiskovni konferenci v Nürnbergu dejal, da Američani nimajo namena iti v Berlin. Američani ne vidijo zakaj tudi ne želijo.

Jackson je odklonil povedati dan bi se morali sestati v Berlinu in tega pričetka razprave. Dejtal je, da so Združene države pripravljene, da pa ne morejo pričeti z razpravami, dokler ne bodo soglašali ostali narodi. Britansko zastopstvo pričakuje ta teden, sovjetsko pa takoj.

Sodišče ima obsežna polnomočja ter more prekoračiti marsikatero tehnično pravilo, da pospeši razprave. Kljub temu dvomi Jackson, da bi se razprave končale pred januarjem.

Treba bo predložiti in prevesti v štiri jezike veliko število listin in ustmenih pričanj. Vsak narod je vztrajal na tem, da uporabljati na razpravah svoj lastni jezik, medtem ko bodo obtožence sodili v njihovem lastnem jeziku.

V Nürnbergu bodo uporabljali sistem istočasnega prevajanja ki se je dobro izkazal pri drugih mednarodnih razpravah. Nekateri nürnberški jetniki bodo izročeni drugim deželam in svrhu krajevnih razprav. To seveda samo v tem slučaju, če jih bodo zahtevali in če jih v Nürnbergu ne bodo takoj potrebovali.

Glede bivšega generalnega guvernerja od Nemcev zasedene Poljske je že prišla zahteva za izročitev. Kjer bodo zločince obsodili na dveh ali več sodiščih, se jim bo štela najostrejša kazen. Smrtno obsodbe se ne bodo izvršile pred koncem nürnberških razprav.

Sodišče ne bo štutilo zavezniških oseb ali tvekd, ki so se pajdašile z nacističnimi voditelji. Razprave bodo popolnoma javne. Tisku bo takoj stavljeno na razpolago vse fotografsko gradivo.

Jackson je dejal: »Ljudstva vseh dežel morajo izvedeti, kaj se je dogajalo v Nemčiji. Le na ta način bodo nürnberške razprave mogle doprinesiti k bodočemu svetovnemu miru.«

Aretacija buchenwaldskega zločincea

New York, 18. sept. (Ass. Pr.) Po dolgem iskanju so aretirali v Marburgu (Hessen) dr. Ellenbogen, zdravnika v buchenwaldskem koncentracijskem taborišču, ki je obtožen, da je delal poizkuse, ki so spravili v smrt tisoče jetnikov.

Jean Paquis obsojen na smrt

Pariz, 18. sept. (AFP.) Kolaboracionistični radijski komentator Jean Paquis, ki je dobival med zasedbo okoli 50.000 frankov mesečno za svoje odaje, je bil pred pariškim sodiščem za čistko obtožen sodelovanja s sovražnikom in obsojen na smrt. Paquis, ki je imel navado zaključiti svoje govore z vzklikom: »Anglijo je treba uničiti, se je udeležil španske državljanske vojne na strani germ. Franca. Aprila 1938 je pričel z rednimi radijskimi oddajami s fašistično propagando preko Saragose. 1943 je postal vodilni nemški radijski komentator v

Bolgarska vlada, zvesta svojemu demokratičnemu značaju, bo izvedla volitve

Izjava bolgarskega zunanjega ministra o demokratičnem stališču vlade Domovinske fronte

Sofija, 18. sept. (Tanjug.) Bolgarski brzojavni agenciji je bolgarski zunanji minister Petko Stajnov, izjavil sledeče:

»Bolgarska vlada spremlja mirno in z zaupanjem delo konference sveta zunanjih ministrov v Londonu. Bolgarski narod ni vkljub delavnosti svojih zločinskih voditeljev v preteklosti nikdar odstopil od spoštovanja in ljubezni nasproti stvari velikih demokracij. To dokazuje dejstvo, da je po krvavem in ogorčenem odporu sam pred letom dni vrgel protiljudsko in progromansko vlado. Sedaj pričakuje, da bo dobil od zaveznikov priznanje za to delo, kakor tudi za svoje sodelovanje v vojni na strani zaveznikov in za svoje napore, da bi vodil domovinsko gibanje pod močno, resnično demokratično vlado. Bolgarska vlada, ki v tej smeri odgovarja željam svojega ljudstva, je prva in popolnejše kakor vse druge, hrabro očistila državne kadre vseh ostankov progromanske in fašistične vlade in strogo kaznovala vojne zločince, ki so proti ljudski volji spravili Bolgarijo na pot, da je morala pomagati Nemčiji.

Vlada, sestavljena iz starih strank, ki jih je mogoče označiti kot najbolj protigermanske, protifašistične in demokratične v deželi, združene v Domovinski fronti, se trudi z vsemi močmi obnoviti in vzpostaviti uničeno narodno gospodarstvo in uvesti vse ljudstvo v produktivno delo. Treba pa bi bilo, da dobi ta vlada tudi po ustavnih poti ljudsko zaupanje in zato se je, zvesta svojemu demokratičnemu značaju, odločila, da izvede volitve.«

Minister je tudi dejal, da novi volilni zakon z nedavnimi izpremembami in dopolnitvami omogoča izvedbo resnično svobodnih volitev, da bodo osebe, ki bodo izvoljene, mogle s polno pravico nastopati v imenu ljudstva. Minister je poudaril važnost vladine odločitve o podeljevanju pravic vsem političnim skupinam, da si osnujejo v politične stranke, da izdajajo svoje strankine organe in da nastopajo s lastnimi volilnimi seznamami, kar potrjuje demokratični značaj bližnjih volitev.

Zatem je Stajnov poudaril potrebo udeležbe bolgarskih predstavnikov na konferenci sveta ministrov v Londonu, ker bi se samo na ta način mogle preprečiti napačne predstave o značaju in pogojih volitev v Bolgariji, kakor tudi o mnogih drugih vprašanjih, ki bodo nujno pretresana na konferenci. Poudarjajoč, da ni dana bolgarskemu narodu niti najmanjša možnost, da bi dal na kraju samem pojasnila in odgovore na številne spletke in netočnosti, ki jih je videti marsikje, je zaključil Stajnov svojo izjavo z besedami:

»To stališče nasproti Bolgariji je izrazilo ogorčenje pri bolgarskem narodu, ki je dal na polju časti in pri reševanju notranjih vprašanj dežele mnogo dokazov lojalnosti nasproti zaveznikom in mnogo naporov da bi izgradil resnično demokratično vlado.«

Bolgari v Švici v vrstah Domovinske fronte

Sofija, 18. sept. (Tass.) »Nova Bolgarija« osnovana v Švici, je poslala ministrskemu predsedniku Klamonu Georgijevu pozdravno brzojavko, v kateri mu sporoča, da so proslavili v Bernu 9. september s svečanim večerom, ki mu je prisostvovala vsa bolgarska kolonija v Švici, kakor tudi predstavniki drugih slovenskih narodov.

Predsednik društva je imel ob tej priložnosti kratek nagovor, v katerem je

očrtal vlogo Domovinske fronte pri osvoboditvi dežele in poudaril demokratični značaj vlade, ki je prišla na oblast 9. septembra. »Leto dela Domovinske fronte«, je dejal, »moralno nedvomno zabeležiti med najplodnosnejša leta zgodovine bolgarskega naroda.«

Bolgarska opozicija izgubila politični kredit

Sofija, 18. sept. Ves bolgarski tisk razpravlja o razpisu volitev. Tako piše »Otačestveni front« med drugim:

»Volitve so bile preložene za nekaj časa zaradi vladine želje, da bi olajšala mirovna pogajanja in da bi dala jasen dokaz svoje lojalnosti ne samo do zapadnih demokracij, ampak tudi svoje volje, da izgradi demokratično državo. Med tem časom je vlada Domovinske fronte izdala vrsto ukrepov v svoji notranji politiki, da bi se različne protifašistične skupine lahko formirale v samostojne politične stranke. Tudi to je povzročilo zadovoljstvo pri zapadnih demokracijah.

Nekatere izmenjave v volilnem zakonu so dale polno možnost političnim strankam, ki so izven Domovinske fronte, da sodelujejo pri volitvah. Glavne izmenjave v volilnem zakonu so naslednje:

Kandidatno listo lahko postavijo: 1. vse politične stranke ali posamezne strankine skupine, ki so z zakonom priznane; 2. pokrajinski odbori Domovinske fronte; 3. deset volilcev brez ozira na politično pripadnost, samo da niso fašisti. Civilne osebe ne morejo prejeti volilnih zborovanj, niti ne morejo agitirati v vojašnicah. Volilno pravico dobijo tudi osebe, ki niso vpi-

skratki je pomenilo to leto dela Domovinske fronte bogat doprinos k vzpostavitvi miru na Balkanu. To je vzrok, da naše ljudstvo podpira in bo energično podpiralo vlado Domovinske fronte,« je zaključil predsednik svoj nagovor.

sane v volilnem imeniku, katerim pa je sodišče dalo naknadno volilno pravico. V primeru, da bi se pojavile dve ali več list pod imenom iste stranke, mora centralno vodstvo stranke odločiti, kdo bo predložil listo.

Ta točka volilnega zakona kakor tudi en člen iz zakona o združevanju, po katerem ne morejo obstojati dve stranki ali dva politična lista z istim imenom, je povzročila pri skupini okoli Nikola Petkova novo kampanjo proti vladi. Nikola Petkov je protestiral pri predsedniku vlade, ker se ni dovolilo, da bi glasilo njegove skupine imele isti naslov kot glavni organ stranke »Zemljodelsko znamenje«.

»Otačestveni front« je odgovoril Nikoli Petkovu sledeče: »Vi se hočete okoristiti in ugrabitv dve slavni bolgarski imeni. Vi hočete izkoristiti ime lista in organizacije zato, ker dobro veste, da niti vi niti vaši pristajši nimate političnega kredita. Sedaj ves bolgarski narod in vse svet vidi in razume vaše podle manevre in vaše temne težnje, ko trdite, da ni političnih svobodšin v naši deželi. Edino v Domovinski fronti bo dobilo naše ljudstvo dovolj moči, da bo premagalo vse težave, ki mu jih je doslej prinesla in ki mu jih bo še prinesla vaša izdaja.«

Priprave za prve volitve v Nemčiji

Berlin, 18. sept. (Tanjug.) Iz glavnega stana generala Eisenhowerja je bilo sporočeno, kakor javlja USIS, da so dobile upravne nemške oblasti nalog, naj pripravijo na vsem ameriškem zasedbenem področju pravilnik za prve volitve v Nemčiji po letu 1952. Ameriške vojne oblasti bodo proučile ta pravilnik, ki ga je treba predložiti do 15. oktobra letos. V pravilnik morajo priti določitve za volitve članov občinskega sveta in drugih uradnikov.

V poročilu generala Eisenhowerja je rečeno, da predstavljajo volitve logičen korak k uvedbi demokratičnega sistema v Nemčiji. Volilni pravilnik mora vsebovati prepoved nacizma, prepoved vseh rasnih in verskih razlik, omejitev prava veta volilnih uradnikov ter odredbe o nastavljanju in odpuščenju uradnikov.

General De Gaulle zavrnil zahteve francoskih uradnikov

Pariz, 18. sept. (Tanjug.) AFP naša poročila osrednje zveze francoskih javnih uslužbencev, ki pravi, da je sprejel predsednik časne francoske vlade te dni odposlanstvo zveze, ki mu je razložilo položaj uradnikov, uslužbencev in posebno malih uradnikov in upokojevcev. Ob tej priložki je odposlanstvo zahtevalo, naj se dodeli uradnikom pomoč s predujmom 1000 frankov mesečno, dokler se jim ne uredi plače.

Po daljšem razgovoru s predstavniki zveze je general De Gaulle zavrnil to zahtevo z izjavo, da bo predložil vprašanje vladi.

Sovjetsko zastopstvo v Švici dokazalo slabo ravnanje s sovjetskimi interniranci

London, 18. sept. (Tass.) Dopisnik »Daily Herald« v Bernu in dopisnik prekomorske poročevalske agencije v Zenevi poročata, da je sovjetsko zastopstvo v Švici s pomočjo britanskega in ameriškega atašeya odkrilo dejstva, ki potrjujejo sovjetske obdolžitve glede slabega ravnanja s sovjetskimi državljani v švicarskih taboriščih. Švicarske oblasti so bile prisiljene priznati, da »so se ta nesrečna dejanja dogajala.«

Zahteva po izpustitvi dveh španskih komunistov

New-York, 18. sept. (Ass. Pr.) Kakor poroča Reuter, bo 19. septembra korakal sprevid pred špansko veleposlaništvu, ki bo zahteval takojšnjo izpustitev španskih republikanskih borcev Santiaga Alvarezja in Sebastiana Zapiraina, bivših voditeljev v španski republikanski armadi. Sprevid organizira londonski odbor Komunistične partije Anglije.

Francosko-kitajska pogajanja

Pariz, 18. sept. (Tanjug.) AFP poroča, da pričakujejo te dni v Parizu prihod predsednika kitajske vlade Soonga, ki bo gost kitajske vlade. Ob tej priložki se bodo vodila pogajanja o uporabljanju pristanišča Tonkinja s strani Kitajske in železniške proge v Junanu. Raze tega bodo razpravljali o obnovi gospodarskih odnosov med Kitajsko in Francijo, kakor tudi o mnogih vprašanjih sedanjega mednarodnega položaja, zlasti Indokine.

Rezultati obnove železniškega prometa

Ob otvoritvi razstave o obnovi železnice

Ljubljana, 19. septembra. Na dan osvoboditve smo prevzeli železnice v obupnem stanju. Nič manj kot 219 porušeni mostovi je na vseh koncih in krajih Slovenije prekinjalo železniške proge. Vse je bilo podrt, demontirano, odpeljano, pretrgano, razrušeno, skratka nerabno. Od 1.129 km vseh železniških prog v Sloveniji je bilo samo 14% sposobnih za promet.

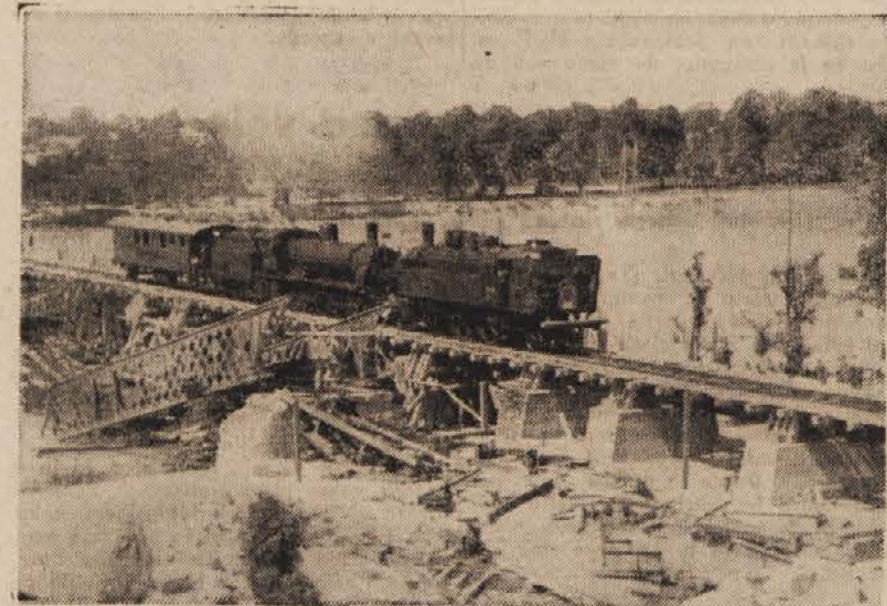
Radi ogromne škode in velikega števila uničenih in razrušenih mostov, zgradb, prog, prometnih in signalnih naprav so stari strokovnjaki računali z velikim uspehom, če bo železnica začela šele čez leto dni zopet redno obratovati.

Toda doživeli smo čudež. Kljub vsem težkočam in pomanjkanju materiala se je ljudstvo, ki se je zavedalo važnosti železniškega prometa, vrglo na obnovo. V

kratkem 4 mesecih je z vnetim, požrtvovalnim delom doseglo uspehe, ki so najzgovornejši dokaz velike ustvarjalne sile, ki se leži v našem ljudstvu.

Včeraj predpoldan je upravnik direkcije drž. železnic podpolkovnik Jože Borštnar ob navzočnosti ministra za gradnje dr. Mihe Kambiča, ministra za notranje zadeve Zorana Poliča ter zastopnikov ostalih ministrstev, Jugoslovanske armade, univerze in ostalih ustanov otvoril v glasbeni dvorani železniške uprave v Prazakovi ul. 19 razstavo o napredovanju obnovitvenih železniških del.

Veliki rezultati obnove so vidni zlasti v Mariboru. Posebno je zanimiv model mariborskih železniških delavnic, na katerem je z modelnimi bombami natančno označeno, kako so bili posamezni objekti zadeti in porušeni.

Pred svojim begom so Nemci popolnoma porušili železniški most pri Ptuj. Na ruševinah pa so delavci kaj hitro zgradili nov lesen most in ga izročili prometu.

Ena najpravičnejših zahtev, kar jih je bilo kdaj koli na svetu, je zahteva jugoslovanskih narodov, da se z materjo Jugoslavijo združi Slovensko Primorje, Gorica, Trst, Beneška Slovenija in Istra!

Zborovanje Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev v Trstu

V soboto 15. t. m. je bilo v Trstu zborovanje vseh predstavnikov zveze Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev Julijske Krajine.

Tajnik Enotnih sindikatov tov. Ivan Bukavec je pozdravil prisotne predstavnike in poudaril pomen zborovanja v času, ko se odloča usoda Trsta in Slovenskega Primorja. Nato je bil izvoljen za delovnega predsednika tov. Juroga Antonio.

Tov. Maula Bruno je podal sindikalno poročilo ter očrtal pot, po kateri so do danes hodili enotni sindikati, poudaril njihovo delo v boju proti reakcionarnim silam, ki bi hotele danes okrniti zmoglost pot delovnega ljudstva, ter naglasil smernice za bodoče delo. Dejal je, da so bile povabljenе vse strokovne organizacije, naj se strnejo v enotno fronto delovnega ljudstva, toda enotni sindikati niso našli za ta stremeljenja povsod pravega razumevanja.

Nato je podal svoj organizacijski referat tov. Bukavec, ki je med drugim dejal: Po odhodu jugoslovanskih čet je nastal nov položaj. Ker je bila potegnjena čez Primorje demarkacijska črta, so bili tudi pogoji dela in organizacijske oblike enotnih sindikatov spremenjeni. Treba je bilo misliti na okrepitev sindikalnega pokreta v coni A, kjer so reakcionarni elementi pričeli živahno delovati. Najvažnejše je bilo organizatorično okrepiti enotne sindikate s tem, da se pritegne v njihov krog večina delovnega ljudstva, da se preosnuje aparat in tako postane sposoben za borbo proti nasprotnikom delovnega ljudstva. V ta namen je bila v tržaškem okrožju dokončno izvršena

organizacija sindikalnih okrajev. Organiziranih je bilo 6 novih okrajev v tržaškem in tržiškem okrožju. Na Goriškem se je število organiziranih članov v enem mesecu podvojilo. Pokrajinski odbor je pričel obširno kampanjo tudi v vzhodni Furlaniji, da bi se tamošnje kmetsko ljudstvo organiziralo v enotnih sindikatih. V krminski okolici, okolici Tržiča, na Goriškem in na Krasu je bilo organiziranih veliko

Na Primorskem še vedno odkrivajo fašistične zločine

Na Lokvah v Grgarskem okraju so 10. septembra odkrili novo žrtev fašističnega zločinca na naši zemlji. Zločin je bil storjen verjetno v zadnjem času vojne in se pridružuje celi neskončni vrsti grozodejstev, ki so jih počeli fašisti med našim ljudstvom. Ob enem pa je tudi dokaz, da je še dosti takih primerov neodkritih, kajti tudi tega so ljudje služajno našli. — Alfreda Grudna iz Lokevo so Nemci lamj odpeljali v internacijo. Njegovi domači so iz strahu, da bi jim uničili vso imetje, strelili nekaj obleke in druge vrednosti v zabojo in ga zakopali v gozdu. Ko se 10. letos Gruden vrnil domov, so domači zabojo odkopali in v njem našli truplo partizana. Ker ni bilo na njem nikakega sledu uboja, je jasno, da so fašisti

živega zakopali, potem ko so iz skrinje pobrali spravljene stvari.

Nekaj sličnega so odkrili iste dni na Trnovem. Rjavec Viktorija je pomagala pri krašenju grobov na dan, ko so priredili žalno manifestacijo. Z bližnje groblje so nosili kamenje na nove grobove in pri kopanju je Rjavec Viktorija odkopala dve trupli. V njih so spoznali dva partizana, ki sta imela pri sebi še nekaj papirjev. Po pregledu so ugotovili, da sta bila nasilno usmrčena in potem zazidana v groblje. Zene so ju položili v nov grob in ga z drugimi vred okrasile.

Tudi ta dva strahotna zločina zahtevata zadoščenje in sta zgovorni pričrtrpljenja primorskega ljudstva pod fašistično strahovlado.

Svobodni Trst v demokratični Jugoslaviji je bratska vez med narodi!

Glavno število bomb je padlo na tise izven objektov. Tri bombe so porušile kotlarno, ki se že obnovlja. Občutno je bil prizadet moderno zgrajen oddelek za popravilo potniških vagonov. Do zime bo pa že tretjina tega oddelka obnovljenega. Tudi obnova oddelka za tovarne vagonne je že v teku. Težave se pojavljajo v pomanjkanju potrebnega gradbenega materiala, zlasti stekla in lesa. Iz Avstrije je že vrnjeno 24 vagonov obdelovalnih strojev, ki so jih Nemci demontirali in odpeljali s seboj.

Skupno je v Mariboru za obnovo uporabljenih 130.845 delovnih ur. Popravljenih je 100 lokomotiv, 594 potniških vagonov in 1.692 tovarnih. V Jesenicah je odpremljeno iz področja železniških delavnic v Mariboru nič manj kot 982.000 kg starega železa. Med mariborskimi železničarji se je razvilo tudi živahno kulturno, politično ter telesno vzgojno delo.

Tudi kurilnice v Zalogu in na ljubljanskem glavnem kolodvoru so bile precej prizadete. V Ljubljani je v teku prvega meseca bilo obnovljenih 11 železniških tirov. Prav tako že delujejo vse vodne postaje na vsem področju železniške direkcije.

Porušeni je bilo 155 mostov do 20 metrov dolžine ter 20 daljših železnih mostov. Danes je samo še 36 mostov, ki se še obnovljajo. Vsi ostali so že obnovljeni.

Ker so naše proge do osvoboditve bile pod tremi okupatorji, ki so uporabljali različno prometno politiko in predpise, je takoj po osvoboditvi nastala potreba enotnega postopanja na vsem ozemlju. Tako so bili izdani prvi tiskani slovenski prometni in signalni predpisi ter novi vozni redi.

V štirih mesecih se je dolžina voznih prog pošestorila ter dvignila od 14 na 86%. Vsi grafikon prikazujejo hiter vzpon obnovitvenih uspehov ter dajejo nade, da bodo v najkrajšem času na celotnem železniškem omrežju vzpostavljene normalne razmere.

Zaenkrat zlasti primanjkuje potniških vagonov ter zaprtih tovarnih vagonov. Samo za prevoz tovorov, ki jih prejemo od UNRRA-e, potrebujemo v Trstu dnevno po 200 vagonov. Da bi se naši vagoni čim bolj izkoristili, je treba uvesti še večjo racionalizacijo nakladanja in razkladanja vagonov. Na področju Slovenije je sedaj v prometu že 180 potniških vagonov, ki pa so še brez razsvetljave in šip.

Priznati moramo izredne uspehe, ki so jih naši železniški delavci dosegli v tem kratkem času.

Razstava bi silno pridobila na svoji zanimivosti, če bi lahko z grafičnimi poznazoritvami prikazala stanje železnice in obnove v letu 1918, tako da bi lahko te podatke primerjali z današnjimi. Mnogi se še spominjajo, da po prvi svetovni vojni železnice niso hitro stekle ter da je bilo potrebno nekaj let, preden so bile premagane razne težave, dasi takrat niso bile proge in mostovi razrušeni tako temeljito kot sedaj.

Danes je vzelo oblast v svoje roke ljudstvo samo. Ono se zaveda, da dela za sebe in za svojo korist, zato dela z voljo in požrtvovanjem. Razstava obnovitvenih del naših železnic je dokaz požrtvovalnosti neštetihih tihih delavcev. Ob enem pa je vzpodbuda vsem, da še krepkeje stisnejo pesti, da gredo še odločneje na delo za čim prejšnjo obnovo naše domovine in gospodarstva.

Druga obletnica zmage pri Turjaku

Turjaški grad, belogardistična trdnjava, po zavzetju.

Po kapitulaciji Italije je naša vojska v nekaj dneh razorožila okupatorsko vojsko in osvobodila skoraj vso Dolenjsko, Notranjsko in večji del Primorske. Belogardistični izdajalci, ki so do tedaj vedrili pod zaščito italijanskih okupatorjev, so takrat na lastni koži občutili preprosto resnico, da je vsakdo, ki ni povezan s svojim ljudstvom, ne uživa njegove podpore in se bori celo proti njegovim koristim, nujno obsojen na propast. Ko so poraženi italijanski okupatorji klavarno odhajali domov, so se belogardisti, njihovi dotedanji varovanci, razbežali, ponekod pa se v svojem obupu zaprli v utrajene postojanke in čakali na svoje nove hitlerjevske zaveznike.

Naša vojska, ki se je po kapitulaciji okrepila z novimi tisoči borcev, je takoj začela razbijati osamljene belogardistične ostanke. V nekaj dneh so bile uničene belogardistične postojanke na Bloškarakitniški planoti. Cankarjeva brigada je zavzela grad Boštanj. Običajno je bilo vse ozemlje do Ljubljane, v katero so se razbili belogardisti in plavogardisti zatekli k Nemcem.

Nekaj sto belogardistov, ki se jim je posrečilo pobegeti pred narodno-osvobodilno vojsko, se je zateklo v starodavni grad Turjak. Tu so v varstvu debelega zidovja iskali zaščite pred silo naše mlade narodne vojske in od največjih sovražnikov našega naroda pričakovali rešitve.

Turjak, ki stoji na strmih pobočjih in je od treh strani nepristopen, je že po naravi močna trdnjava. In v tej trdnjavi so se utrdili belogardistični izdajalci, dobro založeni z orožjem, municijo in hranom. Naši borci so trdnjavo takoj obkloplili in jo začeli napadati. Razbijali so jo s to-

povi in minometi. Čeprav so belogardiste, ki so bili popolnoma obkoljeni, večkrat pozvali, naj se predajo, so izdajalci trmasto nadaljevali svoj brezupen boj in streljali celo na svoje matere in sestre, ki so jih hodile prositi, naj prenehajo s tem nesmiselnim odporom.

Ker so bili vsi pozivi na predajo zaman, so borci Prešernove brigade pod poveljstvom tov. podpolkovnika Svare Dušana-Duleta še z večjo silo navallili na izdajalsko gnezdo. Ko so s topovi in minami razrušili del zidu, so bombaši vdrli v sam grad. V žilavem boju po hodnikih in sobah so hitro strli sovražni odpor in 19. septembra 1943. leta belogardiste prisilili k predaji. Okrog 700 jih je bilo ujetih. Večinoma so bili zaslepljeni, nekaj desetina pa je bilo med njimi zavestnih organizatorjev, voditeljev in težkih zločincev, katere je potem naše sodišče v Kočevju, ki je bilo v vsej Evropi prvo sodišče za vojne zločince, sodilo in jih pravično kaznovalo.

Zavzetje Turjaka je bilo velikega pomena. Uničena je bila poslednja belogardistična postojanka na osvobojenem ozemlju, zrušena je bila trdnjava blapčevstva in izdajalstva, ki se je sesula pod udarci upornega in svobodoljubnega slovenskega ljudstva.

Peščica narodnih izdajalcev pa se tudi s turjaškim primerom ni izučila. Zvezala se je z največjimi zatirali slovenskega naroda — z nemškimi fašisti. Hkrati s Hitlerjem so tudi ti sovražniki našega ljudstva doživeli svoj drugi in dokončni propad. In naše ljudstvo bo sedaj na svobodnih volitvah v Ustavodajno skupščino še enkrat izreklo svojo obsodbo nad njimi in njihovimi bednimi ostanki doma ter v svetu.

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD V LJUBLJANI

Pred škofijo 5

Novost!

Novost!

Izšla je predelana knjiga Jožeta Zupana:

PRAVILNO KONZERVIRANJE

sadja in vsakovrstne povrtnine za domačo uporabo.

107 strani. — Din 40.—; vezana Din 55.—

Knjigo dobite tudi v vseh naših podružnicah in drugih knjigarnah.

Prva skupina kolonistov v Banatskem Despotovcu

V Banatski Despotovac je prispela prva skupina kolonistov — kmetov s Kupreskega polja. Vsi so se že nastanili. Vsaka družina ima hišo, v kateri so prej prebivali Nemci. Organizirane so kuhinje in narodni odbori bodo skrbeli za njihovo prehrano, dokler ne bodo pridelali prvih plodov svojega dela. Takoj po prihodu so imeli kolonisti svoje zborovanje, ki so se ga udeležili tudi

člani glavne komisije za kolonizacijo Vojvodine podpolkovnik Dušan Egić in kapetan Jovanović, delegat zveznega ministrstva za kolonizacijo. Da bi dosegli čim večje uspehe pri delu, so na zborovanju sklenili, da bodo vso zemljo obdelovali skupno z združenimi močmi. Takoj so pričeli s skupnim delom in kolonisti že izkopujejo sladkorno peso in obirajo prvo koruzo.

Skozi Slovenijo gre vse

«Corriere di Trieste» nadaljuje polemiko o bodočnosti Trsta ter pravi: Da bi Trst mogel vsaj dihati kot lastna država, bi si moral priključiti okoli milijon tako imenovanih »Julijcev«, ki bi bili zopet po večini Slovenci ali Hrvati. Tema dvema narodoma, ki sta štiri leta stremela za tem, da se združita s Titovo Jugoslavijo, za katero sta prelivala kri v osvobodilni vojni, sklicujoč se na Atlantsko listino, bi torej odrekli pravico samoodločbe. Naivno je misliti, da bi se tretjina slovenskega naroda po stoletnem čakanju in krvavih borbah za končno združitve z Jugoslavijo sedaj prilagodila zamisli o tržaški državi ter se žrtvovala za ustanovitev navadnega koridorja med Trstom in Avstrijo.

Neodvisen Trst z lastno državico je samo navna iluzija in privid, ker bi predstavljal samo predmet mednarodnega izkoriščanja. »Trst« nadaljuje list, »mora enako kot vsako drugo pristanišče biti povezan z lastnim zaljedem, ki mora zanj skrbeti in ga ščititi. Zaledje pa je pripravljeno skrbeti in braniti samo lastno pristanišče, na katero je tudi politično, ne samo gospodarsko navezano. Zaledje Trsta sta Srednja Evropa in Jugoslavija. Skozi to državo gredo vse njegove prometne zveze s širokim evropskim zaledjem in ne skozi Benečijo ali Lombardijo. Skozi Jugoslavijo in v danem primeru skozi Slovenijo gredo na vse strani zveze Trsta z Avstrijo, južno Nemčijo, Českoslovaško, Madžarsko in južno Poljsko. Skozi jugoslovanska pljuča dobiva srce Trsta svoj kisik. Zato tudi Jugoslavija ne bi mogla zapustljati tržaškega mesta, njegovega gospodarstva in bodočnosti njegove luke, svobode njegovih meščanov, ki bi postali člani te nove

države v okvirju velike družbe napredne Evrope vzhodno od črte Trst—Stettin.

Vojni zločinec Božidar Brale obsojen na smrt

V četrtak je vrhovno sodišče federalne Bosne in Hercegovine izreklo obsodbo, s katero se Božidar Brale, bivši katoliški župnik v Sarajevu in bivši ustaški zaupnik za Bosno in Hercegovino, obsodi na smrt z ustrelnitvijo in na trajno izgubo političnih in državljanjskih pravic zaradi zločinov, katere je izvršil med zasledbo proti našemu narodu in državi.

Razprava proti temu zločincu je trajala 9 dni. Njegovi zločini so številni. Ni ga ovirala duhovniška halja, ko je v času nasilnega spreobračanja pravoslavnih v katoliško vero čisto izjavil: »Srbom sem rešil dušo, s telesi pa bo, kakor bo.« Bil je pobudnik množičnih aretacij in ustrelitev številnih ljudi. Kot organizator številnih ubojev je ropal plemenite prizadetih Srbov in židov. Vse svoj ugled duhovnika, javnega delava in Hrvata je postavil v službo nečloveških zločinov. Brale je bil zavestno in prostovoljno med vso zasledbo središče, okoli katerega so se zbirali in od katerega so dobivali navodila vsi ustaški hlapeci v Bosni in Hercegovini. Bil je pooblaščenec poglavnika Paveliča, razen tega je bil ljubljene nadškofa Šariča, ki je Braleju za ceno najstrašnejših ustaških zločinov podelil odlikovanje »vijoličasti pas« in ga postavil za častnega predsednika nadškofijskega Vrhbosanskega vrhovnega sodišča. Kot župnik cerkve v Sarajevu je z drznostjo postavil na službene akte župnije svoj naslov »ustaški župnik«.

Velika veža narodnega okrožnega sodišča je bila predčerašnjim nabitjo polna meščanstva, ki je prišlo poslušati pravično sodbo.

Sklepi drugega sestanka plenuma osrednjega odbora USAOJ-a

Od 5. do 8. septembra se je vršil plenarni sestanek razširjenega osrednjega odbora USAOJ-a. Sestanka so se poleg članov, izvoljenih na drugem kongresu, udeležili tudi tovariši, ki so jih organizacije posameznih federalnih enot predlagale, nakar jih je plenum sprejel za člane osrednjega odbora. Na dnevnem redu so bila poročila z diskusijami. Ugotovljeno je bilo, da je gotovo največji uspeh to, da so v vrste USAOJ-a vstopili novi tisoči mladincev, ki so do tedaj stali ob strani, bodisi iz objektivnih, bodisi iz osebnih razlogov. USAOJ se je hitro prilagodil pogojem, v katerih se je znašel po osvoboditvi naše domovine izpod okupatorja. Hitro so bile organizirane organizacije po vseh naših vaseh, šolah, industrijskih podjetjih, med obrtniško mladino ter po vseh raznih drugih ustanovah. Prav tako je bila ustanovljena cela vrsta raznih kulturnih, fizikalnih, delovnih in drugih organizacij, tako da je USAOJ postal resnični organizator vsake družabne delavnosti naše mladine. Po popolni osvoboditvi naše domovine je USAOJ vzgajal in mobiliziral mladino, da je odločala pri političnih in gospodarskih vprašanjih. Pod novimi pogoji je postavil svoje delo na kulturno prosvetnem polju na novo podlago, tako na naših šolah, kakor v izvenšolskih ustanovah in organizacijah. Tako je USAOJ v naši domovini ohranil oni ugled in položaj, ki si ga je pridobil v osvobodilni vojni, v očeh naše mladine in v očeh vsega našega ljudstva. Tekmovanja mladine v pripravah za svetovno mladinsko konferenco in balkanski kongres so znatno povzdignila ugled USAOJ-a, ne samo v naši domovini, temveč tudi v tujini. Poleg doseženih uspehov je plenum na sestanku ugotovil tudi vrsto resnih pomanjkljivosti, političnega in organizacijskega značaja USAOJ-a: da se zlasti v poslednjih mesecih opaža v mladinskem gibanju gotov zastoj ter nazadovanje političnega zanimanja. Oni polet, ki je vladal med mladino v času vojne ter neposredno po osvoboditvi naše domovine, se ni v tisti meri nadaljeval in razvijal, kolikor je danes to potrebno naši državi, ki mora reševati vrsto zelo resnih in važnih gospodarskih vprašanj. Plenum je kot glavni razlog za takšno stanje označil dejstva, da mladinske organizacije niso v zadostni meri seznanile mladino s političnimi in gospodarskimi vprašanji, ki stoje pred Ljudsko fronto ter da niso v zadostni meri aktivizirale pri reševanju teh vprašanj. Plenum zato postavlja mladinskim organizacijam USAOJ-a naslednje naloge:

1. da vse mladinske organizacije USAOJ-a dobro prouče program Ljudske fronte Jugoslavije; da vsi člani USAOJ-a, starejši od 18 let, sodelujejo pri delu odborov Fronte ter da vse organizacije USAOJ-a, vključivši tudi pionirske, sodelujejo pri izvrševanju akcij, ki jih bodo zastavljali odbori Ljudske fronte;
2. da ves USAOJ posveti in osredotoči vso svojo pozornost na glavnih političnih vprašanjih bližnjih volitev v Konstituinto.
3. četudi so doseženi veliki uspehi naše mladine pri obnovi domovine, zlasti v poljedelstvu, vprašanje prevoza ter delno tudi v industriji, vendar se v celoti lahko ugotovi, da organizacije USAOJ-a niso smatrale tega vprašanja za glavno današnje politično vprašanje ter da ga rešujejo z velikimi akcijami tekmovanja ter da se niso naučile, da žive iz dneva v dan v reševanju vprašanj našega gospodarstva in to ne z besedami, temveč z delom. Zato postavlja plenum pred vse organizacije USAOJ-a, da posveti gospodarskim vprašanjem naše domovine vso pozornost ter da svojo aktivnost določajo in cenijo v skladu s sodelovanjem pri reševanju teh vprašanj;
4. organizacije USAOJ-a, zlasti aktivisti, ki so sodelovali v vojni, se še niso otresli neke resne napake: sektaštva. V pripravah za volitve je treba odstraniti to napako popolnoma, ker je to v korist tako vsemu našemu ljud-

stvu, kakor tudi oni mladini, ki se še ne nahaja v USAOJ-u;

5. da bi se v čim krajšem času USAOJ organizacijsko okrepil, postavlja plenum pred vse odbore in tajništva, kakor tudi organizacije USAOJ-a, nove organizacijske naloge. V ta namen je treba pri tajništvu osrednjega odbora ter pri tajništvih glavnih odborov po navedenih sektorjih ustvariti oddelke kot pomožna telesa tajništva, preko katerih se bodo mogla tajništva seznanjati z vprašanji posameznih področnosti, in ki bodo prožili organizacijam vso pomoč, ki je potrebna zlasti danes, ko mora Zdržena zveza reševati mnoga nova vprašanja. Pri vodstvu morajo tajništva v prvi vrsti paziti na to, da se ne izpremene v »papirnata« vodstva, ki vodijo samo z okrožnicami in ki zasipajo organizacije z raznimi navodili. Potrebno je, da se zagotovi neposreden vpogled v organizacijo in v mladinska vprašanja. Zaradi na novo ustvarjenih pogojev vodstva organizacije, morajo vsi mladinski voditelji posvetiti pažno učenju. Pod tem se ne razume samo politično učenje, temveč tudi splošna izobrazba, brez katere se danes ne more misliti vodstva mladinskih organizacij. Vsa naša vodstva se morajo priučiti načrtnemu delu, se morajo naučiti, da si zastavijo načrte za delo, bodisi za krajši, bodisi za daljši čas. Višja vodstva morajo o vsaki nalogi izvajati nadzorstvo, kako se izpolnjuje, ter v teknu njenega izpolnjevanja izkazovati neposredno pomoč.

6. Odbori delavske mladine morajo izpolniti svoje delo z reševanjem vprašanj tako, da se delavska mladina čim bolj udeležuje pri produkciji in obnovi naše industrije. Zaradi tega morajo povzdigniti delovno disciplino, ki je prvi pogoj za dvig produktivnosti dela. Odbori delavske mladine morajo organizirati počitek, zabavo in fizikulturo za mlade delavce in vajence, zbirati jih morajo v delavskih in mladinskih društvih ter paziti, da se delavska mladina ne loči od ostale mladine.

7. Pri delu s kmečko mladino je treba pripraviti nove oblike o njeni izobrazbi in o njeni aktivizaciji. Vzgojiti jo je treba tako, da razume težave, v katerih se nahaja naše gospodarstvo, ter da od njenega sodelovanja pri oskrbi zavisi v veliki meri hitrost, s katero bo izšla naša država iz težav. Organizacije USAOJ-a morajo posvetiti veliko skrb organiziranju raznih strokovnih tečajev za podeželsko mladino ter otvarjanju in delu poljedelskih šol. Organizacije USAOJ-a morajo mnogo bolj načrtno pristopiti k organiziranju prosvetno kulturnega in fizikalnega dela med podeželsko mladino, tako da ona občuti, kaj vse ji bodo prinesle, in kaj ji danes v teh prilikah nudi naša nova država. Posebno pozornost morajo posvetiti organizaciji mladinskih domov, čitalnic, knjižnic, raznih predavanj itd.

8. Ljudska srednješolska mladina se ne sme spremeniti ne v politično organizacijo, ne v popolnoma strokovno srednješolsko organizacijo, ki bi dijake odvajala od splošnih vprašanj našega ljudskega življenja. Ko aktivizirajo srednješolce za njihova srednješolska vprašanja, ko rešujejo vprašanje njihove gospodarske preskrbe, morajo posamezne organizacije srednješolske mladine čimprej organizirati kulturno in fizikalno življenje srednješolcev. Pri vsem tem pa morajo imeti pred očmi naloge, da je narodna srednješolska mladina sestavni del demokratskega naprednega gibanja USAOJ-a. Ena glavnih njenih nalog je, da one srednješolce, ki so pod kvarnim protidemokratskim ali profitaškim ideološkim vplivom, prevzgoji za izgradnjo naše domovine.

9. Da čimprej prenehajo z brezbržnimi odnošaji napram pionirski organizaciji ter da se zagotovijo najboljši mladinski kadri, ki bodo v pionirski organizaciji izobraževali naše otroke

in ki bodo sposobni vzpostaviti pravi odnos s šolo in učitelji. Dalje je treba voditi skrb za zapuščene otroke, bodisi da se nahajajo v domovih, bodisi izven njih.

10. Mladinske organizacije USAOJ-a si morajo postaviti za nalogo dviganje ugleda fizikalnih vodstev ter njihovo usposabljanje za vodstvo fizikalnega gibanja. Zaradi tega morajo vsi odbori kakor tudi celota, proučevati ter reševati vprašanja in probleme naše fizikalne, na drugi strani pa morajo poslati v fizikalne odbore takšne kadre, ki bodo zmogni vsak dan določiti pravilno smer našega fizikalnega življenja, da se odstrani nepravilno razumevanje, ki se je pričelo širiti med našimi fizikalniki, da je fizikalna gibanja, ki je ločeno od splošnega ljudskega življenja; dalje, da bodo skrbeli, da se fizikalna razvija med podeželsko mladino in otroki, in ki bodo skrbeli za načrtno pripravo zimskega športa.

11. Dosedanje prosvetno in izobrazbeno delo USAOJ-a, ki se je razvijalo po slabem načrtu in sistemu, je imelo ves čas vojne, prav tako pa tudi po osvoboditvi, pretežno politični značaj. Razlogi za to leže predvsem v vojnih in povojnih nalogah in težavah, v znatni meri pa tudi v slabem in dotičnem delu odborov na tem polju. Danes je osnovna naloga vseh organizacij USAOJ-a vsestranska izobrazba mladine, tako da bi se iz vsakega člana USAOJ-a razvil vreden, sposoben in kulturno državljani nov Demokratske federativne Jugoslavije. Vse organizacije USAOJ-a, v prvi vrsti one v Bosni, Makedoniji in Črni gori, se morajo predvsem vreči na pobiranje nepismenosti, tako pri mladini kakor pri starejših, ker je to glavni predpogoj vsake prosvete. Mladinske domove, ki so bili do sedaj oskrbljeni s slabim ali pa celo z nikakršno vsebino dela, je treba oživiti, dati jim smiselno delo in napraviti iz njih resnična središča mladinsko kulturno-prosvetnega dela. Tam, kjer obstojajo Ljudski domovi kulture, jim je treba priključiti mladinske domove, na ta način, da se prihranijo za mladino posebni prostori. V večjih mestih je treba ustanoviti posebne mladinske domove. V domovih je treba razvijati delo starih in ustanovljati nove gledališke skupine, zbornice, razne sekcije in drugo. Povsod je treba pomagati ter vzpodbujati k ustanavljanju splošnih čitalnic, zlasti v vaseh in malih mestih, bodisi v domovih, bodisi izven njih. V večjih mestih se morajo ustanoviti posebne mladinske čitalnice.

Primorski umetniki bodo razstavljali v Ljubljani

Prihodnji teden bo v Ljubljani v Jarkopčevem paviljonu razstava del 11 triuških slikarjev in 1 kiparja, od katerih je 9 Italijanov in 3 Slovenci. Izdali bodo katalog, za katerega je napisal uvod triuški slikar Menasse Pino. Vsak slikar bo razstavil približno 8 slik in 3-4 grafike, zato je predvideno, da bo razstavljenih okoli 100 del. Na ljubljanski razstavi sodelujejo znani slikarji, ki so večkrat razstavljali tudi izven Trsta ter so povsod zelo zasluženo priznani. Razstavljali bodo: Moro Giuseppe, Bastianetto Riccardo, Lotta Gualtiero, Gaic Toni, Lukežič Avrelio, Cesar Jože, Spacal Lojze, Meneghini Elena, Zandegiacomo Bembina, Lupieri Maria in kipar

Kulturni domovi v istrskih vaseh

V zadnjem času so odprli v Istri več kulturnih domov v Varvarih, Fontani in Dračevcu. Ljudstvo je uredilo te domove z veliko ljubeznijo. Ob otvortivni domov so se vršile svečanosti, ki jim je prisostovalo veliko število ljudstva.

Delavski sindikati, reklamirajte še zadnje dni vpis v volilni imenik.

Za Cankarjem

Septembra 1942 je bila ustanovljena Cankarjeva brigada. Sprva majhna in slabo oborožena se je v vsakodnevnih bojih krepila in se povzpela med najboljšo slovensko vojaško enoto. Za dosežene vojaške in politične uspehe je bila odlikovana z redom »Narodnega osvoboditelja«. V nedeljo 23. septembra bo v Novem mestu proslavila svojo drugo obletnico. Ob tej priliki bo prejela tudi visoko odlikovanje.

France je odprl oči in v tem hipu vedel, da je nad Jelenovim žlebom zanj sonec zadnjič posijalo. Odkar so padli zaseda, da je spremljala čudna zaost, ki ni sličila niti strahu, niti prevelikemu junaštvu, ampak je bila še najbolj podobna predanosti, tistemu dobremu občutju, ki ga je spremljalo ose dni njegovega partizanstva. Zdalj, vse dni njegovega partizanstva. Zdalj, vse dni njegovega partizanstva. Zdalj, vse dni njegovega partizanstva.

Nekoč mu je mati pripovedovala pravljico o Jelenovem žlebu. Kakšna je bila, se ne spominja več, pendar, morala je biti zelo lepa, sicer bi je mati ne pripovedovala. Seveda, to je

bilo nekoč, danes pa, ko je France dopolnil doajseto leto, mu je granata raztrgala telo. V začetku ga je strašno bolelo, in čeprav so potem bolečine v omedlevoici izginile, kot bi se nič ne zgodilo, je vendar občutil, kako se je žoljenje pretiralo v njem in se izpeljalo bogve kam. Šlo je pač za tisoče mladih žoljenj, ki se kot zlat denar zbirajo neznano kje in ki bo zanje kupnina svoboda za vse žive ljudi.

Toda zanj je bilo žoljenje končano. Dokler je bilo še v njegovih rokah, se mu je zdelo strašno lepo, še lepše kot takrat, ko je s kočevskim bataljonom prišel v Cankarjevo brigado. Tistega jesenskega dne v Lapinjah se je France vedno rad spominjal in še sedaj, ko ga že stiska smrt za lobanjo, mu je, kakor da sliši glas komisarja Gregorja: »Tovariši, za Cankarjem!»

Za Cankarjem, ki ga je France spoznal in doživel že v zgodnji mladosti, za Cankarjem, ki z iztegnjeno roko kaže na tuje, hlapce in hinavce, za Cankarjem, ki obsoja laž in kritico, za Cankarjem, ki kaže v lepšo bodočnost.

Za Cankarjem... Pa so sli na Suhor in Krišič, nad Primskovo in Sent Vid, nad Predkriz in Pieterje, nad Doleno vas in Jelenov žleb, kjer so padli o zaseda, a vendar zmagali. Da, Jelenov žleb, kjer je Franceta raztrgala granata, da se ne bo nikoli več boril z Lahji in belimi. Se bi se bili lahko izognili premočnemu sovražniku, toda kot vedno, sprejeli so borbo. Naj Lahji in belci spoznajo Cankarjeve. Franceta je bilo preozelo nadošnje. Tako je

bilo v vseh dosedanjih borbah, da ga je ozelo s seboj kakor poplava. Toda že po nekaj strelh se je zavedel, nadošnje se je spremenilo v hladno gotovost. Natanko je vedel: tam in tam je soražnik, ki ga je treba uničiti. Če ga ne uničimo, ne bo svobode in pravice. Zato je njegova puška nosila, kot bi bila začarana, njegova bomba je padala v polno, utrujenost mu je bila neznanca. »Še jih bom«, je dejal po vsaki zmagi. V Dolenji vasi pa ga je misel, da se brigada pripravla na pohod v Belo krajino še posebej veselila.

»Tovariši, za Cankarjem!« France se je držnil. Hotel je planiti knjišku, pa ga je zabolelo v udih in drobovju, da se je na mah spomnil vse svoje revščine. Misel na Belo krajino mu ni in ni hotela iz glave. Morda zaradi Pepce, ki bo v kratkem godovala v Semicu in jo je hotel mimogrede pozdraviti. Pa rož, trobentica iz Jelenovega žleba bi ji ponesel...

»Tovariši, za Cankarjem!« Sredi otočnosti mu je misel obstala, kakor bi se bil zasačil v grehu. Kako je s tovariši? Morda so zdaj že v novi borbi, morda v novi zasedi. Borba! Ob tej misli se mu je zazdelo, da s tisto granato ni bilo nič res.

Sunkoma se je dvignil in iztegnil roke po puški, toda segel je v prazno, telo se mu je skrivilo, kot bi bilo desetkrat, doajsetkrat prelomljeno, zanihalo za hip v zraku in omahnilo. Pomladni veter je odnesel s Francetovih ustnic njegov zadnji dih: »Za Cankarjem!«

Leningrajska gledališka sezona

Ze davno ni bilo na ulicah Leningrada toliko veselih, nasmejanih obrazov, kakor letos poleti. Zmaga nad fašistično Nemčijo, povratek demobiliziranih borcev, mirno delo na obnovi, o katerem so ljudje tako dolgo sanjali, vse to je razbilo mestno prebivalstvo. Seveda so leningrajska gledališča postavila svoje repertoarje tako, da so v skladu s splošnim radostnim razpoloženjem ljubiteljev gledališča.

Duhovite, vesele komedije se vrste dan za dnem. Celo tako veliko gledališče, kakor je Aleksandrinsko, je uprizorilo nedavno vrsto komedij. Poseben uspeh sta dosegli komedija Bernarda Shawa »Pygmalion« in Sheridanova »Šola obrekovanj« in mnogi Leningraščani govore v zvezi s tem o velikem uspehu »angleške sezone«.

Leningrajsko gledališče Glasbene komedije, znano kot svojevrsten laboratorij, ki se v njem ustvarja sovjetska opereta, je uprizorilo dva nova gledališka komada. Prvi je bil opereta »Zvesta tovariša«, h kateri je skomponiral glasbo popularni skladatelj Vladimir Solovjev-Sedoj, čigar pesmi prepeva naše mesto. Pred gledalci se vrste prizori iz življenja kozaske stanice v nekem mestu na jugu. Prizori prikazujejo tesno prijateljstvo, sklenjeno med dvema borcevema na bojišču. Druga opereta »Dekliški preplah« prikazuje rusko življenje v starih časih, izbiro neveste carju, vrsto veselih prizorov, združenih s potrebo, da se izbere najlepše dekle iz množice lepotic. Vsebinska opereta je vzeta iz klasične burke Viktorja Krilova, h kateri je skladatelj Ivan Miljutin skomponiral lahko, veselo glasbo.

Z navdušenjem so gledalci sprejeli delo Vladimirja Masa »Nekje v Moskvi« uprizorjeno v gledališču Estrade. V tem delu je mnogo duhovitih zapletljivih. Mlad poročnik išče v Moskvi dekle — bolničarko, ki ga je bila odnesla kot ranjenca z bojišča. Njenega obraza

ni videl. Dekle se piše Ana Smirnova, toda Smirnovih je v Moskvi mnogo. In poročnik doživlja zabavna srečanja z arhitektko Smirnova, z igralko Smirnova, s šoferko Smirnova itd. In vsa ta dekleta so bila na bojišču, kjer so vsaka po svoje pomagala, da je bil poročnik kot ranjenec odnesen z bojišča v bolnico in da je kmalu okreval.

V veliko radost otrok je uprizorilo gledališče Mladih igralcev igro »Zmagovalec levov« po motivih znanega dela Alfonsa Daudeta »Tartarin de Tarascon«. To delo so videli mnogi učenci nižjih razredov in zdaj si na počitnicah tam nekje v Peterhofu ali Sestroreucku navdušeno pripovedujejo o prizorih, ki so se odigrali v Provenci ali Afriki.

Letos so bili prvič odprti javni nasedi, namenjeni otroškemu ranjanju, med njimi »Park odih«, Centralni park kulture »Buff« in dr. Tu se prirejajo veseli koncerti s sodelovanjem gledaliških igralcev, jazz orkestrorv itd. Mladina zopet prireja skupne zabavne vožnje s parniki po Nevi ali Finskem zalivu. Odbor profesionalne zveze te ali one tvornice ali velike državne ustanove najame parnik, povabi gledališke igralce in godbenike in tako pripravi udeležencem vožnje prijetno, užitek in radosti polno nedeljo. Na krovu si na hitro roko uredijo gledališki oder in tu nastopajo pevci in pesalci iz raznih gledaliških krožkov, ki jih je v leningrajskih tovarnah in državnih ustanovah vse polno.

Marijnska opera, Filharmonija in vrsta drugih gledališč je zaradi priprav za jesensko sezono proti koncu poletja prenehala s predstavami. Vendar je pa gledališka sezona v Leningradu še zelo razbuzana, saj so uprizorila druga gledališča v tem času mnogo zanimivih in vse predstave so bile zelo dobro obiskane.

Ivan Bondarenko.

Film o prelepi Vasilisi

Zivel je oče, ki je imel tri sinove... Malone vsaka druga ljudska pravljica se pričena s tem stavkom, ki je vedno enak, a kljub svoji enoličnosti vedno z isto toploto priteza nase krog majhnih, pa tudi velikih poslušalcev. Koliko bogate vsebine se skriva v teh preproštih plodovih ljudske domišljije, koliko izkušenj in spoznanj, koliko pričevanj o življenju ljudstva in o njegovih bojih, koliko vroče želje ljudskega kolektiva po boljšem, manj bednem življenju je zavite v preprosto, a živi simboliki ljudskega izročila, koliko vere v dobrega in poštenega človeka, v pravičen svet, ki bo nekoč prišel in ki je bilo zanj doslej prostora le v sreči in v sanjah malega, izkoriščenega in tlačnega človeka.

Tudi ruska pesem o prelepi Vasilisi, ki jo sedaj gledamo v filmu, je zajeta iz bogastva narodnega blaga. Je to stara ljudska zgodba o ognjenem zmaju, ki je ugrabil prelepo Vasiliso in jo odvedel v svoj pravični, podzemski svet nekam daleč, koder rastejo trije mogočni hrasti. Tu jo je zaprl in ji postavil za čuvarja svojo služabnico, nakazno Jago-babo. Je to zgodba o očetu in njegovih treh sinovih, ki jih dušijo revščina, zanemarjenost in nevednost, iz katere si ne znajo pomagati. Le najmlajši med njimi, Ivanuška, je močan, pameten in pogumen. Ta se napoti reševati svojo lepo nevesto Vasiliso. Toda kje je tisti čudežni meč, s katerim bo lahko premagal mogočnega zmaja? »Za ogromnimi zapahi je,« mu odgovarja oče. In ključ do teh zapahov? »Zanj ve ljudstvo.« Obprožen s to resnico, odhaja Ivanuška v svet. Na visokem hribu kuje orjaški kovač orožje. Tja prispe navsezadnje Ivanuška. Ključ do čudežnega meča bi rad? ga motri kovač. »Ta ključ je srce brez strahu.« In kovi v Ivanuških očeh sijati pogum in odločnost, mu razloži njegove naloge in težave, ki jih bo moral premagati, preden pride do čudežnega meča. Zdalj se prične Ivanuškovo boj. Vse Ivanuškovo odlike prihajajo tu do izraza. S svojo dobroto pridobi živali, da mu pomagajo. Njegova ljubezen do življenja je tista, ki ga reši iz mrež, v katere ga je zapletel ogromni pajek. Njegov pogum je tisti čudežni meč, ki poseka zmajovo glavo za glavo. Toda tudi Vasilisa ni ena tistih razmekuzenih princes, ki bi jo moral njen nauk onesvečeno odnesti v naročju iz podzemskega gradu. Vedoč da bojuje Ivanuška odločni boj z zmajem, se sama otrese in osvobodi Jage-babe in pohiti zmagovitemu Ivanuškemu naproti.

Ce bi hoteli sedaj razvozlati preprosto simboliko te ljudske pesmi, bi se nam pokazal ognjeni zmaj kot personifikacija vseh tistih naravnih, zlasti pa družbenih sil, ki so se stavljale ljudstvu na pot v njegovem boju za življenjski obstoj. Jaga-baba bi se nam predstavila kot posebljenje tistih negativnih sil in lastnosti, ki se izživljajo v pokorščini in hlapčevanju napram gospodarju, v zlobi, hinavstvu in izdajstvu napram naporom ljudstva. Skrivljena postava in iznakaženi obraz, ki ga je ljudska domišljija dala Jagi-babi, dovolj jasno kaže, kako čitni čut ljudstva obsoja nehanje teh negativnih sil. Prelepa Vasilisa pa predstavlja nasprotno vse, kar je pozitivnega in za kar se velja bojevati, življenjsko radost, veselje, ki ga najde človek v delu, srečo in lepoto. Ivanuška je s svojo dobroto in pogumom predstavnik pravičnega ljudskega boja proti vsemu, kar ljudstvo zatira in

ograža njegov obstoj. V njegovi moči in njegovi bistrosti, ki je kos vsem težavam, se izraža samozavest ljudstva, ki zaupa v moč svojih lastnih sil. V Ivanuškovi zmaji nad zmajem je upodobljena globoka, neomahljiva vera ljudstva v uspešni konec njegovega boja, ki mora slej ko prej priti, vera v pošten in pravični svet, ki bo to zmago kronal.

Sovjetski režiser Aleksander Rou, ki je v filmu obdelal snov o prelepi Vasilisi, ni pristopil k njej s tistim sentimentalnim in romantičnim prijemom, ki je še danes tudi pri nas značilen za obravnavo folklorne in narodnega blaga. Pristopil je k snovi z zavestjo, da narodno blago pod živobarvno lupino svoje simbolike, pravilnosti in fantastike skriva dragoceno jedro izkušenj, pričevanj o življenju ljudstva, njegovih bojih in težnjah, usledino vsega, kar je ljudstvo doživljalo v stoletjih. Zato se ni izgubil v pravilčnosti in v bujnosti simboličnih sredstev, s kateri je živo resnico prepleta ljudska domišljija, tako da bi ta bujnost, čudežnost in pravilnost postale same sebi namen, ampak je znal pravilčno simboliko privezati na tla resničnega življenja, znal je izostriti socialno vsebino te stare ljudske pesmi, ene izmed mnogih, ki si jih poje in pripoveduje ljudstvo iz roda v rod, dodajajoč stari zgodbi zmerom novega bogastva in nove barvitosti. Izkoristil je pri tem velike možnosti, ki jih nudi prav za oblikovanje pravilne snovi filmska tehnika. Z ljudsko drastiko podana slika resničnega vaškega življenja in čudežna grozotnost pravilničnega sveta se mu zlivata v eno samo zaokroženo in prepričljivo pravljico, ki je našla svoje idejne vrelce v življenjski stvarnosti, svoja izrazna sredstva pa v svetu domišljije in simbolike.

Film »Vihar na Balkanu«

V Zagrebu se mudi kot gost filmskega podjetja demokratske federativne Jugoslavije, podružnice za Hrvaško, skupina sovjetskih filmskih umetnikov in strokovnjakov, ki so prispeli v Jugoslavijo, da bodo snemali umetniški film »Vihar na Balkanu«. V tej skupini je med ostalimi tudi znani režiser Rom, ki bo film režiral, in eden od največjih sovjetskih operaterjev TISA. Razen sovjetskih filmskih umetnikov, ki bodo nositelji glavnih vlog v tem filmu, bodo angažirani tudi naši gledališki igralci in umetniki in pri nas se bodo izvršila tudi vsa tehnična dela filma.

Boris Gorbato v Tatjana Okunjevskova in Črni gori

V petek, 14. t. m. sta prispela iz Beograda z letalom v Podgorico sovjetski književnik Boris Leontijevič Gorbato v in filmska igralka Tatjana Kirilovna Okunjevskova. Na podgoričkem letališču je sprejel gosta minister prosvete Puniča Perović s predstavniki narodnih oblasti in tiska. Z letališča sta se napotila gosta na ogled porušene Podgorice. Po krajšem bivanju v Podgorici sta odletela gosta v spremstvu ministra prosvete Puniče Peroviča z letalom v Cetinje, kjer sta si ogledala stari dvor, cetinjski samostan, relief Črne gore in ostale znamenitosti mesta. Danes nameravata obiskati kapelo na Lovčenu, nakar bosta nadaljevala pot v Dubrovnik.

Zahtevamo, da mirovna konferenca spoštuje neodločbo ljudstva v Slovenskem Primorju, Istri, Trstu, Gorici.

OBVESTILA

K I. kongresu Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Slovenije

V dnevih od 23. do 25. septembra 1945 se vrši v Ljubljani I. sindikalni kongres Slovenije, na katerem bodo poslanci sindikalnih podružnic delavcev in nameščencev položili račun o svojem delu od dneva osvoboditve dalje ter si določili program za delo v bodoče.

V iskreni želji, da pride tudi na tem kongresu našega delavstva do izraza tesna povezanost med delavskim in kmečkim stanom, je Glavni odbor Enotnih sindikatov za Slovenijo sklenil, da povabi na ta kongres kot goste tudi zastopnike kmetov in sicer iz vsakega okraja federalne Slovenije po enega zastopnika kmetov.

Zato se je Glavni odbor že 24. 8. 1945 obrnil s posebnim dopisom na okrajne odbore OF vseh okrajev v Sloveniji s prošnjo, da določijo iz vrst kmetov po enega zastopnika za naš sindikalni kongres.

Nekateri okrajni odbori OF so se tej prošnji že odzvali in dostavljajo sedaj Glavnemu odboru od njih prijavljenim zastopnikom kmetov častno kongresno izkaznico za goste, z vabilom h kongresu in kongresnim znakom. Prav tako jim razpošilja posebne izkaznice za brezplačno vožnjo v Ljubljano in nazaj.

Nekateri okrajni odbori OF pa doslej še niso poslali podpisanemu Glavnemu odboru sporočila o osebi kmečkega zastopnika, ki se bo udeležil kongresa.

Ker smo že tik pred kongresom, je nujno potrebno, da okrajni odbori OF nemudoma — event. brzojavno — sporoče Glavnemu odboru ESZDnj, Ljubljana, Miklošičeva 23, prilemek, ime in bivališče zastopnika kmetov iz svojega okraja, da jim Glavni odbor pravočasno dostavi izkaznico.

Kjer zaradi pomanjkanja časa to ne bi bilo mogoče pravočasno izvršiti, prosimo odbore OF, da sami napolnijo izbranskega zastopnika kmetov iz svojega okraja h kongresu v Ljubljano, kjer naj se takoj po prihodu javi v kongresni pisarni, ki bo poslovala v palači bivše Delavske zbornice na voglu Miklošičeva 23 in Čopove 1. Tam bo prejel kongresno izkaznico in vsa navodila o prenočitvi, prehrani, kongresnih prireditvah itd. Tak zastopnik naj prinese s seboj od okrajnega odbora OF izstavljeno spremno pismo oz. pooblastilo.

Vse podrobnosti se razvidne iz dnevnih objav v časopisu. Prav tako bodo sporočene med objavami radijskih oddaj postaje Ljubljana.

Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev v Ljubljani

Poziv tujim državljanom

Vsi tujci državljanji, ki so pred ali med vojno bili nasilno naseljeni na ozemlju Slovenije kot žrtve fašizma, naj takoj, najkasneje pa do 25. t. m. javijo pristojnim okrajnim narodnim odborom te-le svoje podatke:

1. rodbinsko in rojstno ime, 2. čas in kraj rojstva, 3. domovinska pristojnost, 4. poklic, 5. prejšnje bivališče v inozemstvu, 6. sedanji naslov, 7. kdaj in zakaj so prišli na naše ozemlje.

Pri rodbinskih članih, ki žive skupaj z njimi, je navesti poleg njihovih imen tudi njihove rojstne podatke.

Okrajni narodni odbori bodo na to najkasneje 30. t. m. predložili te seznamne ločene po državljanstvu potom pristojnih okrajnih odborov ministertvu za notranje zadeve.

Iz pisarne Ministertva za notranje zadeve

Otvoritev potniškega prometa na progi Dokležovje - Murska Sobota - Hodoš

V sredo 19. septembra bo otvorjen potniški promet na progi Dokležovje—Murska Sobota—Hodoš. Med Dokležovjem in Mursko Soboto bosta vozila redno dva vlaka z odhodom iz Murske Soboti 6.14 in 16.00 ter s povratkom v Mursko Soboto 7.53 in 17.26; med Mursko Soboto in Hodošem pa en vlak z odhodom iz Murske Soboti 17.49 in s povratkom v Mursko Soboto 7.06.

Zapisnega sodnikov

Zapisnega sodnikov in prisodnikov okrajnega narodnega sodišča v Ljubljani, ki so bili izvoljeni na zasedanju okrajne mestne skupščine dne 14. avgusta 1945 in okrajne skupščine dne 1. septembra 1945, bo v petek, dne 21. t. m. ob 17. uri popoldne v sodni palači v Ljubljani (bivša porotna dvorana).

Pozivajo se vsi sodniki-prisodniki, da se točno ob določenih uri javijo k prisegi. Predsedstvena pisarna okrajnega narodnega sodišča

Obvestilo

Redno vpisovanje na medicinski fakulteti v Zagrebu za zimski semester šolskega leta 1945-46 se bo vršilo od 17. do 30. septembra t. l.

Prijave za vpis v I. semester se sprejemajo samo od 17. do 26. septembra. Zaradi omejenih možnosti se bo šole naknadno odločilo, kdo od prijavitelj bo sprejet v I. semester. Imena sprejetih kandidatov za I. semester bodo objavljena na razglasni deski dekanata medicinske fakultete.

Kandidati iz drugih federalnih enot naj vlagajo svoje prijave za vpis v I. semester preko svojih ministrstev za narodno zdravje.

Prvenstvo vpisa za I. semester imajo: 1. borci narodno-osvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije ter Jugoslovanske armade;

2. pripadniki narodno-osvobodilnega gibanja;

3. abiturienti, ki zaradi vojnih razmer niso mogli nadaljevati šolanja;

4. abiturienti, ki so zrelostni izpit naredili z odličnim ali prav dobrim uspehom.

Prvenstvo vpisa se dokazuje s potrdilom pristojne mestne narodne oblasti.

Prijavi za vpis v I. semester je treba priložiti: maturitetno spričevalo (s klavzulo javelnosti), v kolikor je polagal maturo v času okupacije), zdravniško spričevalo, kratni ali rodbinski list.

Solstvo

II. moška realna gimnazija v Ljubljani (Rakovnik—Prule). Dijaki, ki nameravajo obiskovati v šolskem letu 1945-46 pouk na II. moški realni gimnaziji v Ljubljani (tudi dijaki bivše meščanske šole na Prulah), se bodo vpisovali kakor sledi: Vpisovanje lanskih dijakov zavoda in dijakov biv. meščanske šole na Prulah (opozarjamo, da se je treba ponovno vpisati, ker je bil začasni vpis v mesecu juniju 1945 samo informativen) bo za 2. do 8. (oz. za 2. do 4.) razred dne 21. septembra 1945, od 8. do 12. ure popoldne. Vpisovanje za I. razred (novinarstvo) bo v soboto, 22. septembra 1945, od 8. do 12. ure popoldne. 3. Vpisovanje za tuje učence in za zamudnike bo v ponedeljek, 24. septembra 1945, od 14. do 18. ure popoldne. Vsa lanska učence zavoda in biv. meščanske šole na Prulah mora prinesiti k vpisu lanko spričevalo in prijavo, kolekovano s 50 dinarji. Na prijavi naj vpiše dijak tudi, katerega živi jezik bo izbral za študij v višjih razredih (ali angleščino ali francosko ali nemščino) in ali bo obiskoval verouk. Dijaki s tujih zavodov prinesejo razen tega še rojstni list. Dijaki, ki se bodo vpisali v I. razred, prinesejo poleg prijave, kolekovano s 5 din. še rojstni list in spričevalo 4. razreda ljudske šole, opremljeno s klavzulo o namensko opravljemem sprejemnem izpitu za I. razred. Vpisovanje se bo vršilo v postopju meščanske šole na Prulah, II. nadstropje, levo. Prijave so na razpolago pri slugi biv. meščanske šole na Prulah. O podrobnostih bo objavila na oglasni deski biv. meščanske šole na Prulah.

IV. ženska realna gimnazija v Ljubljani (Bežigrad). Vpisovanje učencev za šolsko leto 1945-46 bo 20. sept. (nižja gimnazija) in 21. sept. (višja gimnazija). 24. sept. za vse razrede. V okoliš tje nove gimnazije spadajo kraji Bežigrad, Siska, St. Vid in Ježica. Podrobnosti so objavljene na gimnazijskih vratih (bivša bežigradska meščanska šola).

IV. moška realna gimnazija v Ljubljani (Bežigrad). Vpisovanje učencev za šolsko leto 1945-46 za 8. I. 1945-46 za vse razrede bo v ponedeljek, 21. septembra, od 8. do 12. ure popoldne v Šubičevi ulici I-II. Zadnji rok popravljanih in razrednih izpitov je v ponedeljek 24. t. m. Natančnejša navodila na oglasni deski na samostanski porti.

Učence bivše I. ženske meščanske šole (Sentiakobe) v Ljubljani naj dvignejo zadnje letno spričevalo v sredo (19. t. m.) popoldne od 15. uri dalje. S seboj naj prinese notrificirano spričevalo prejšnjih let, kolek za din 10 in denar za tiskovino.

Mešana gimnazija Ljubljana. Viš. Vpisovanje učencev za šolsko leto 1945-46 bo 20. septembra, od 8. do 12. ure popoldne za vse ostale učence in učence II., III., IV., V., in VII. razreda, ki spadajo v šolski okoliš gimnazije Viš, pa 22. in 24. septembra. Podrobnosti bodo objavljene na oglasni deski šole — Uprava šole.

Drž. tehniška srednja šola v Ljubljani. Dijaki tehniške srednje, delovodske, moške in ženske obrtne šole, doseženih v času okupacije leta 1945-1946 na tem zavodu nadaljevati svoj študij se poizvolijo, da predložijo v roku od 21. do 27. t. m. ravnateljstvu vsa na tem zavodu med okupacijo pridobljena spričevala in diplome v svrhu njih priznanja, odnosno notrifikacije v smislu čl. 2 oz. 3 Uredbe o priznanju in javelnosti spričeval in diplom doseženih v času okupacije na strokovnih šolah in tečajih iz področja ministertva za industrijo in rudarstvo (Uradni list št. 245/34).

Drž. mešana gimnazija v Trbovljah. Sprejemni izpiti za I. razred se bodo vršili dne 21. in 22. sept. ob 8. uri. Z 10 din kolekovane prijave je treba priložiti rojstni list in potrdilo o dovršenem 4. razredu o. š. Vpisovanje v posamezne razrede do vključno 5. razreda bo 23., 24. in 25. sept. Prijavi je priložiti rojstni list in zadnje šolsko spričevalo. Podrobnosti so objavljene na oglasni deski v šoli.

Niška realna gimnazija v Logatcu. Sprejemni izpiti v I. razred se bodo vršili za učence iz Dol. in Gor. Logatec, Rovt, Hotetišče in Zibeh, dne 24. 9. za učence iz Rakoka, Unca, Planine in Laz, dne 25. 9. Vpisovanje se bo vršilo za I. razred dne 26. 9. v 2. do 4. razred, dne 27. 9.

Na mešani nižji gimnaziji v Radovljici bo ravnateljstvo sprejemalo prijave k sprejemnim izpitom v petek, dne 21. t. m. od 8. do 12. ure v I. nadst. ljudske šole. Sprejemni izpit bo v sredo 22. t. m. ob 8. uri. Za učence, ki jim je Radovljica bližja kot katova gimnazija, bo vpisovanje v I. do IV. razred v ponedeljek 24. t. m. od 8. do 12. ure istotam.

FIZKULTURA

Slovensko lahkoatletsko zastopstvo. — (Službeno.) Na državno prvenstvo v lahki atletiki, ki bo 21., 22. in 23. t. m. v Zagrebu, odstopajo določeni tekmovalci, tekmovalke in sodniki v četrtak, 20. t. m. Tekmovalci iz Ljubljane Jeseni in St. Vida potujejo z vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 9.45. Na peron bodo žel. kontrolni pregledniki pustili posameznika le, če bo v skupini; zato je zbor vseh točno ob 9.15 v avli glavnega kolodvorja. Jeseničani naj pridejo v Ljubljano s prvim jutranjim vlakom.

Tekmovalci iz Maribora in Celja (Gromovšek, Gujznik, Masten, Topolnik, Polutnik, Zadravec, Deržek, Slamčič) ter inž. Stepišnik iz Slov. Bistrice naj bodo v Zidanem mostu v četrtak, 20. t. m., že pred prihodom vlaka iz Ljubljane ob 11.25, da se priključijo ljubljanski skupini.

Slehnemu priporočamo, da poleg športne opreme in drugega vzame s seboj tudi nekaj suhe hrane. Tekmovalci morajo imeti bele hlačke in bele majice, tekmovalke pa zaradi enotnosti črne hlačke in bele bluze!

Dnevne vesti

Dajalec krvi: V sredo, dne 19. IX. 1945 naj se gotovo javijo od 8-10 popoldne na oddelku za transfuzijo C. V. B. zaradi oddaje krvi — sledeči kv. krvodajalci: Antunovič Andrej, Slavljani; Berlec Marija, Gorjančeva 85; Brilej Milja, Dalmatinova 1; Bratuž Boris, Dunajska 39; Bežnik Ljudmila, Vošnjakova 4; Škok Franc, Dolajska c. 27; Štorman Zinka, Sv. Petra 85; Tome Viktorija, Parnova 35; Zabukovec Franc, Ciril-Metodova 35; Zajc Franc, Potokova 8; Zeleznik Franciška, Masarykova 14; Podražaj Boža, Streliška ul. št. 9.

Zavarovalni zavod Slovenije poziva vse zavarovance bivše Vzajemne zavarovalnice, katerim je požar povzročil kakršno koli škodo po osvoboditvi, da jo takoj prijavijo našim krajevnim zastopnikom. — Zavarovalni zavod Slovenije (palača bivše Vzajemne za zavarovalnico) Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19.

Podružnica Federalnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani obvešča štano in njih svorce, da je začel ordinirati v Starem trgu 15 pri Ložu tov. dr. Ivano Valentin v začasni civilni bolnici.

Vsem invalidom, vdovam in strotam, ki so potrebni zdraviljenja, tako iz J.A. kakor onim, ki imajo pravomočno sklepe sodišča, sporočamo, da dobe na četrtih odborih izkaznice za brezplačno zdravljenje in prejevanje zdravil. S temi izkaznicami imajo invalidi od njihove vdove in strote pravico za brezplačno zdravljenje pri mestnih zdravnikih, to pa za mestne četrti St. Vid in Ježica pri dr. Arku, za mestno četrt Polje pri dr. Jenku, za vse ostale mestne četrti pa pri odseku za zdravstvo MNOO (na Krokovem trgu, biv. fizikat), kjer so na razpolago tudi potrebni specialisti. Zdravljenje potrebnega za zdravljenje izdatjajo brezplačno vsa lekarna glavnega mesta Ljubljane.

Zavarovalni zavod Slovenije poziva vse zavarovance bivše Vzajemne zavarovalnice, katerim je požar povzročil kakršno koli škodo po osvoboditvi, da jo takoj prijavijo našim krajevnim zastopnikom. — Zavarovalni zavod Slovenije (palača bivše Vzajemne za zavarovalnico) Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19.

Podružnica Federalnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani obvešča štano in njih svorce, da je začel ordinirati v Starem trgu 15 pri Ložu tov. dr. Ivano Valentin v začasni civilni bolnici.

Vsem invalidom, vdovam in strotam, ki so potrebni zdraviljenja, tako iz J.A. kakor onim, ki imajo pravomočno sklepe sodišča, sporočamo, da dobe na četrtih odborih izkaznice za brezplačno zdravljenje in prejevanje zdravil. S temi izkaznicami imajo invalidi od njihove vdove in strote pravico za brezplačno zdravljenje pri mestnih zdravnikih, to pa za mestne četrti St. Vid in Ježica pri dr. Arku, za mestno četrt Polje pri dr. Jenku, za vse ostale mestne četrti pa pri odseku za zdravstvo MNOO (na Krokovem trgu, biv. fizikat), kjer so na razpolago tudi potrebni specialisti. Zdravljenje potrebnega za zdravljenje izdatjajo brezplačno vsa lekarna glavnega mesta Ljubljane.

Zavarovalni zavod Slovenije poziva vse zavarovance bivše Vzajemne zavarovalnice, katerim je požar povzročil kakršno koli škodo po osvoboditvi, da jo takoj prijavijo našim krajevnim zastopnikom. — Zavarovalni zavod Slovenije (palača bivše Vzajemne za zavarovalnico) Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19.

Podružnica Federalnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani obvešča štano in njih svorce, da je začel ordinirati v Starem trgu 15 pri Ložu tov. dr. Ivano Valentin v začasni civilni bolnici.

Vsem invalidom, vdovam in strotam, ki so potrebni zdraviljenja, tako iz J.A. kakor onim, ki imajo pravomočno sklepe sodišča, sporočamo, da dobe na četrtih odborih izkaznice za brezplačno zdravljenje in prejevanje zdravil. S temi izkaznicami imajo invalidi od njihove vdove in strote pravico za brezplačno zdravljenje pri mestnih zdravnikih, to pa za mestne četrti St. Vid in Ježica pri dr. Arku, za mestno četrt Polje pri dr. Jenku, za vse ostale mestne četrti pa pri odseku za zdravstvo MNOO (na Krokovem trgu, biv. fizikat), kjer so na razpolago tudi potrebni specialisti. Zdravljenje potrebnega za zdravljenje izdatjajo brezplačno vsa lekarna glavnega mesta Ljubljane.

Zavarovalni zavod Slovenije poziva vse zavarovance bivše Vzajemne zavarovalnice, katerim je požar povzročil kakršno koli škodo po osvoboditvi, da jo takoj prijavijo našim krajevnim zastopnikom. — Zavarovalni zavod Slovenije (palača bivše Vzajemne za zavarovalnico) Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19.

Podružnica Federalnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani obvešča štano in njih svorce, da je začel ordinirati v Starem trgu 15 pri Ložu tov. dr. Ivano Valentin v začasni civilni bolnici.

Vsem invalidom, vdovam in strotam, ki so potrebni zdraviljenja, tako iz J.A. kakor onim, ki imajo pravomočno sklepe sodišča, sporočamo, da dobe na četrtih odborih izkaznice za brezplačno zdravljenje in prejevanje zdravil. S temi izkaznicami imajo invalidi od njihove vdove in strote pravico za brezplačno zdravljenje pri mestnih zdravnikih, to pa za mestne četrti St. Vid in Ježica pri dr. Arku, za mestno četrt Polje pri dr. Jenku, za vse ostale mestne četrti pa pri odseku za zdravstvo MNOO (na Krokovem trgu, biv. fizikat), kjer so na razpolago tudi potrebni specialisti. Zdravljenje potrebnega za zdravljenje izdatjajo brezplačno vsa lekarna glavnega mesta Ljubljane.

Invalidi iz narodno-osvobodilne borbe in ostali, stanujoči v mestnih četrtih, Siska, St. Vid, Bežigrad in Ježica, imajo v nedeljo, 23. septembra ob 9 uri skupen sestanek v Sokolskem domu v Zgornji Siski. Sestanek je informativnega značaja in se ga udeležijo vsi.

Invalidi, stanujoči v mejah Okrožnega mesta Ljubljana, ki imajo voljo biti kolonizirani v Vojvodini, ter tudi oni, ki žele biti kolonizirani v federalni Sloveniji, naj se javijo na Invalidskem odseku. Komanda mesta Ljubljana — Domobranska vojsnica (stara, pritličje soba 34), kjer dobe vse potrebne informacije. Kolonizacija bo izvedena kompaktno in na bogati rodni zemlji, Nova Pazova, Krnjave pri Somboru, Jarka pri Novem Sadu in Apatinu. V postev prihajajo vsi invalidi JA in njih družine, ki bi same obdelovale zemljo, ki bo njih last. Poskrbljeno pa je že sedaj za stanovanje, hrano, seme, orodje in vse ostalo. Ker bi se kolonizacija pričela takoj izvajati, zato naj se reflektanti javijo takoj!

Obvestilo upodabljalnim umetnikom. Redni in obvezni sestanek članov »Društva slovenskih upodabljalnih umetnikov« se bo vršil v četrtak 20. t. m. točno ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodne galerije.

NOO četrt Tabor ima novo pisarniške prostore na Ambroževem trgu 7, pritličje desno. Telefon št. 35-58.

Narodni odbor mestne četrti Ježica sklicuje zbor volivcev, ki bo 19. 9. 1945. (v sredo) ob 8 uri zvečer v Mladinskem domu v Stozicah (bivši Sokolski dom). Ob tej priliki bomo izvolili ljudske tožile. Dolžnost vseh volivcev je, da se zborovanja v polnem številu udeležijo.

Obveščamo vse, ki vlagajo prijave na »Mestno zaplenbeno komisijo v Ljubljani« proti odločbi te komisije, da morajo biti priložbe kolekovane z din 30 in vsaka priloga z din 20.

O dvodnevnom sistemu ho predaval danes zvečer ob 20. uri v univerzitetni zbornici dr. Stanko Štor, načelnik odseka za ustavodajna vprašanja. — Glavni odbor štud. mladine Slovenije na univerzi.

Na Jesenicah se bo vršila dne 23. t. m. ob 8. uri zjutraj in osnovni šoli ustanovna skupščina Obnovitvene zadruge za Jesenice in okolice. Pripravljani odbor vabi na sestanek vse ljudi. Naloga zadruge bo, da nujno potrebnim v najkrajšem času preskrbi stanovanje.

Soferski izpiti v Celju. Kandidati, ki so vrožili prošnjo za polaganje sofoverskega izpita ob 16. avgusta t. l. naj se predstavijo komisiji dne 21. septembra t. l. ob 8. uri v Mestnih garažah v Celju z vozili v svrhu polaganja izpitov.

RADIO

Dnevni spored za sredo 19. t. m.

6-6.15 J. Snaga: Koranica — A. Dvojak: Dva slovenska pesna — 6.15-6.30 Hrvaške in srbske pesmi — 6.30-6.45 Napoved časa in izvešček iz poročil z dne 18. 9. — 6.45-7.00 Otrci ure baletne glasbe — 7-7.15 Pregled sporeda, objave in poizvedbe — 7.15-7.30 Nekaj narodnih in partizanskih pesmi — 7.30-7.45 Napoved časa in poročila — 7.45-8.00 Pisana glasba — 12-12.15 Cimurusa: Predigra — Searlati: Burleska — 12.15-12.30 Pregled tiska — 12.30-13.00 Lahka glasba — 13-13.20 Napoved časa, poročila, objave in pregled sporeda — 13.20-14.00 Koncert malega orkestra Radia Ljubljane pod vodstvom dirigenta Uroša Prevorskega — 13-14.15 Trio Radia Ljubljane — 14.15-14.30 Pionirska ura — 14.30-14.45 Bariton: Miroslav Dolničar in Stanko Avgust: Slovenske pesmi — 14.45-15.00 Ljudska univerza Radia Ljubljane — Vinkler Venčeslav: O osnovnem solstvu — 15-15.20 Literarna ura — Prošernovi »Srešeni« Predava dr. Mirko Rupel, recitira Stane Sever — 15.20-15.30 Meni: Klavirski trio op. 49 — 15.30-15.45 Tema današnjega dne — 15.45-16.00 Koncert violončelista prof. Čedo Šoldanovca, pri klavirju pianist Bojan Adamič — 16.00-16.15 Koncert skladb klasičnih avtorjev — 21-21.20 Napoved časa, poročila, objave in pregled sporeda — 21.20-21.45 Ciganske pesmi — 21.45-22.15 veselih minut — Prens is Maribora — 22-22.15 Oddaja za interfrancosko in vojno umjetniko — 22.15-22.30 Poje basisti Tone Petrovič — 22.30-23.00 Plesni orkester Radia Ljubljane vodi B. Adamič.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Drama — Repertoar

Četrtak, 20. septembra ob 20: Skvarkin: »Tuje dete«. Zaključena brezplačna predstava za pripadnike JA in aktiviste OF.

Skvarkin: »Tuje dete«. Komedijska v 3 dejanjih (5 slikah). Prevodel dr. Otton Berkepec. Režiser in scenograf: Bojan Stupica. Je Neznamenit nespornost na zaborski komediji in vojno umjetniko. Vredno razgledno, resno izvrstno risanih značajev, ki so sučelo okrog mlade igrakke Manje Ljubezen, materinstvo, otrok — stari in vendar večno novi problemi, osišča, okrog katerih se suče slovensko življenje, nam prikazuje in rešuje sovjetski pisatelj Skvarkin na tako duhovito, evan in prepričljivo način, da smo popolnoma očarani. Nastopajo: tov.: Ljuba, Naboecka, Breclj-Lavrajeva, Gal, Bifec, Sever, V. Juvanova, Kačičeva, Milčičeva, Svetelova, Kovič, Simončič, Potušek.

Opera

Četrtak, 20. septembra ob 20: Akademija Državnega učiteljskega prirediteljskega zavoda. Zaključena brezplačna predstava za pripadnike JA in aktiviste OF.

Skvarkin: »Tuje dete«. Komedijska v 3 dejanjih (5 slikah). Prevodel dr. Otton Berkepec. Režiser in scenograf: Bojan Stupica. Je Neznamenit nespornost na zaborski komediji in vojno umjetniko. Vredno razgledno, resno izvrstno risanih značajev, ki so sučelo okrog mlade igrakke Manje Ljubezen, materinstvo, otrok — stari in vendar večno novi problemi, osišča, okrog katerih se suče slovensko življenje, nam prikazuje in rešuje sovjetski pisatelj Skvarkin na tako duhovito, evan in prepričljivo način, da smo popolnoma očarani. Nastopajo: tov.: Ljuba, Naboecka, Breclj-Lavrajeva, Gal, Bifec, Sever, V. Juvanova, Kačičeva, Milčičeva, Svetelova, Kovič, Simončič, Potušek.

Opera

Četrtak, 20. septembra ob 20: Akademija Državnega učiteljskega prirediteljskega zavoda. Zaključena brezplačna predstava za pripadnike JA in aktiviste OF.

Skvarkin: »Tuje dete«. Komedijska v 3 dejanjih (5 slikah). Prevodel dr. Otton Berkepec. Režiser in scenograf: Bojan Stupica. Je Neznamenit nespornost na zaborski komediji in vojno umjetniko. Vredno razgledno, resno izvrstno risanih značajev, ki so sučelo okrog mlade igrakke Manje Ljubezen, materinstvo, otrok — stari in vendar večno novi problemi, osišča, okrog katerih se suče slovensko življenje, nam prikazuje in rešuje sovjetski pisatelj Skvarkin na tako duhovito, evan in prepričljivo način, da smo popolnoma očarani. Nastopajo: tov.: Ljuba, Naboecka, Breclj-Lavrajeva, Gal, Bifec, Sever, V. Juvanova, Kačičeva, Milčičeva, Svetelova, Kovič, Simončič, Potušek.

Opera

Četrtak, 20. septembra ob 20: Akademija Državnega učiteljskega prirediteljskega zavoda. Zaključena brezplačna predstava za pripadnike JA in aktiviste OF.

Skvarkin: »Tuje dete«. Komedijska v 3 dejanjih (5 slikah). Prevodel dr. Otton Berkepec. Režiser in scenograf: Bojan Stupica. Je Neznamenit nespornost na zaborski komediji in vojno umjetniko. Vredno razgledno, resno izvrstno risanih značajev, ki so sučelo okrog mlade igrakke Manje Ljubezen, materinstvo, otrok — stari in vendar večno novi problemi, osišča, okrog katerih se suče slovensko življenje, nam prikazuje in rešuje sovjetski pisatelj Skvarkin na tako duhovito, evan in prepričljivo način, da smo popolnoma očarani. Nastopajo: tov.: Ljuba, Naboecka, Breclj-Lavrajeva, Gal, Bifec, Sever, V. Juvanova, Kačičeva, Milčičeva, Svetelova, Kovič, Simončič, Potušek.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Premiera sovjetskega filma »Prelepa Vasilijca«, tednik. Ob 14., 16., 19. in 21. uri. Predprodaja vstopnic od 10.00 do 12. ure.

KINO MATICA: Francoski film »Med štirimi stenami«, tednik. Ob 16., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA: Ameriški film »Detektiv Andy Hardy«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

KINO TIVOLI: Premiera angleškega filma »Letalo se ni vrnilo«, tednik, predstave ob lepem vremenu od 19.30 dalje.

JAVNA BORZA DELA

Razpoložljiva mesta za moške: 3 hlapci, neomejenemu večjemu številu delavcev za sekanje drv, 20 apneničarjem, 20 delavcem mlinarjem, 1 pekarstvu pomočnikom, 6 opokavskim delavcem, 6 orodnim kovačem, 5 stavljenim ključavniciarjem, 2 krovnarjem, 1 pomočnikom, 2 elektrotehnikom, 20 elektroinstalarjem, 2 urarjem, 3 mizarjem, 1 stavbenemu mizarju, 8 sodarjem, 20 priševnim sodarskim delavcem, 2 lesostrugarjem, 2 rezbarjem, 1 torbarju, 1 sedlarju, 30 čevljarjem, 88 zidarjem, neomejenemu številu delavcev za stav